

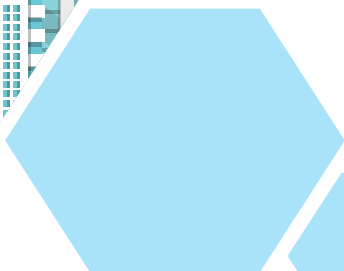

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ในมิติความต่างเชิงพื้นที่ พ.ศ. 2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย

ในมิติความต่างเชิงพื้นที่

พ.ศ. 2564

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคม
กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
โทรศัพท์ 0 2141 7507, 0 2142 1318
โทรสาร 0 2143 8130
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: social@nso.go.th

หน่วยงานที่เผยแพร่ กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 7498
โทรสาร 0 2143 8132
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: binfopub@nso.go.th

ปีที่จัดทำ 2564

คำนำ

รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่อง “สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ในมิติความต่างเชิงพื้นที่ พ.ศ. 2564” ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสะท้อนสถานการณ์ผู้สูงอายุผ่านการมองข้อมูลสถิติเป็นองค์รวมจากเป้าหมายหลักให้ผู้สูงอายุไทยเป็นพลติพลัง (Active Aging) คือ มีสุขภาพดี (Healthy) มีความมั่นคง (Security) และการมีส่วนร่วมในสังคม (Participation) ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก เพื่อยกระดับคุณภาพในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุบนความแตกต่างเชิงพื้นที่ในประเทศไทย

การนำเสนอข้อมูลสถิติในรายงานฉบับนี้ ได้รวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 4 บท ประกอบด้วย สถานการณ์ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุกับการทำงาน รายได้ และการเรียนรู้ สุขภาพและพฤติกรรมด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมถึงสวัสดิการและบทบาททางสังคม โดยรวบรวมและประมวลผลข้อมูลจากผลการสำรวจด้วยตัวอย่าง/สำมะโนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รวมถึงรวบรวมจากหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดทำข้อมูลสถิติในแต่ละรอบปีมาประกอบกัน ในมิติมุมมองผู้สูงอายุ และจัดทำคำอธิบายเพิ่มเติม เพื่อศึกษาแนวโน้มทิศทางและสถานการณ์ของผู้สูงอายุจากอดีตจนถึงปัจจุบันในมิติต่างๆ เพื่อให้ผู้สนใจเข้าใจสถานการณ์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

สำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานเชิงวิเคราะห์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน ในการใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวางแผน การจัดทำนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในอนาคตกับสถานการณ์ผู้สูงอายุบนพื้นฐานความต่างเชิงพื้นที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองสถิติพยากรณ์
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
เมษายน 2565

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	I
สารบัญ	III
สารบัญแผนภูมิ	IV
สารบัญตาราง	XI
บทที่ 1 สถานการณ์ผู้สูงอายุ	1
1.1 การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ	2
1.2 การอยู่อาศัยในครัวเรือน	13
บทที่ 2 ผู้สูงอายุกับการทำงาน รายได้ และการเรียนรู้	19
2.1 การทำงาน	20
2.2 ทักษะพื้นฐานและการใช้เทคโนโลยี	33
บทที่ 3 สุขภาพและพฤติกรรมด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ	37
3.1 พฤติกรรมสุขภาพ	38
3.2 สุขภาพกาย	58
3.3 สุขภาพจิต	64
บทที่ 4 สวัสดิการและบทบาททางสังคม	69
4.1 สวัสดิการทางสังคม	70
4.2 การมีส่วนร่วมและบทบาททางสังคม	75
สรุปเปรียบเทียบลักษณะของผู้สูงอายุ	80
ภาคผนวก	81
ตารางสถิติ	82

สารบัญแนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ 1 สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด พ.ศ. 2543 - 2583	3
แผนภูมิ 2 อัตราเพิ่มของประชากรปี 2564 ต่อปี 2563 จำแนกตามกลุ่มวัย	4
แผนภูมิ 3 อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุและอัตราส่วนการเกื้อหนุน พ.ศ. 2543 - 2583	4
แผนภูมิ 4 จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มวัย เพศ พ.ศ. 2564	8
แผนภูมิ 5 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2564	9
แผนภูมิ 6 การกระจายตัวของจังหวัดที่เข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ พ.ศ. 2564	11
แผนภูมิ 7 ร้อยละการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุ จำแนกตาม เขตการปกครอง พ.ศ. 2555 - 2563	12
แผนภูมิ 8 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จำแนกตาม เขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	13
แผนภูมิ 9 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	14
แผนภูมิ 10 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสด ม่ายและหย่าร้าง จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	15
แผนภูมิ 11 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตาม เขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	16
แผนภูมิ 12 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตาม เพศ พ.ศ. 2559 - 2564	16

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ 13 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีบ้าน เป็นของตนเอง จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	17
แผนภูมิ 14 ร้อยละของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามประเภทที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2564	18
แผนภูมิ 15 ร้อยละของผู้สูงอายุนอกเขตเทศบาลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามประเภทที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2564	18
แผนภูมิ 16 โครงสร้างกำลังแรงงานผู้สูงอายุ ไตรมาส 3 ปี 2564	20
แผนภูมิ 17 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	21
แผนภูมิ 18 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2564	22
แผนภูมิ 19 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564	24
แผนภูมิ 20 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำในเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564	25
แผนภูมิ 21 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำนอกเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564	25
แผนภูมิ 22 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตาม สถานภาพการทำงาน พ.ศ. 2564	26
แผนภูมิ 23 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตาม สถานภาพการทำงาน เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	27

สารบัญแนกฏม

	หน้า
แผนภูมิ 24 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุที่มี งานทำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	28
แผนภูมิ 25 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	29
แผนภูมิ 26 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	31
แผนภูมิ 27 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามแหล่งรายได้หลัก พ.ศ. 2550 และ 2560	31
แผนภูมิ 28 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีการออม จำแนกตาม เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560	32
แผนภูมิ 29 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีการออม จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2560	33
แผนภูมิ 30 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560	34
แผนภูมิ 31 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อ่านออกเขียนได้ จำแนกตาม กลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2560	35
แผนภูมิ 32 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจาก อินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2557 และ 2560	36
แผนภูมิ 33 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวัน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564	39
แผนภูมิ 34 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	39

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ 35 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	40
แผนภูมิ 36 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	41
แผนภูมิ 37 รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564	42
แผนภูมิ 38 ปริมาณการสูบบุหรี่ในแต่ละวันของผู้สูงอายุ จำแนก ตามเพศ กลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	44
แผนภูมิ 39 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นประจำ/ทุกวัน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564	45
แผนภูมิ 40 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มใน 12 เดือนที่แล้ว เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	46
แผนภูมิ 41 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 12 เดือนที่แล้ว จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	46
แผนภูมิ 42 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	47
แผนภูมิ 43 รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564	48
แผนภูมิ 44 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มหนักหรือดื่มปริมาณมาก จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	50

สารบัญแนกภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ 45 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้ เป็นประจำ/ทุกวัน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564	51
แผนภูมิ 46 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	52
แผนภูมิ 47 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้ จำแนก ตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	53
แผนภูมิ 48 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานอาหารที่ส่งผลเสีย ต่อสุขภาพ จำแนกตามจำนวนของประเภทอาหารที่ ส่งผลเสียต่อสุขภาพ พ.ศ. 2564	54
แผนภูมิ 49 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานอาหารที่ส่งผลเสีย ต่อสุขภาพ จำแนกตามจำนวนของประเภทอาหารที่ ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	55
แผนภูมิ 50 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายเป็นประจำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560	56
แผนภูมิ 51 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรมทางกาย จำแนกตาม เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	57
แผนภูมิ 52 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา 3 ลำดับแรก จำแนกตามสถานที่ที่ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	57
แผนภูมิ 53 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยที่ไม่ต้องนอนพักรักษาใน สถานพยาบาล จำแนกตามประเภทของ การเจ็บป่วย พ.ศ. 2558 - 2564	58

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิ 54 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	59
แผนภูมิ 55 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคหัวใจและ หลอดเลือด จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	60
แผนภูมิ 56 ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล (ผู้ป่วยใน) ในรอบ 12 เดือน ที่แล้วของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	61
แผนภูมิ 57 จำนวนผู้สูงอายุพิการ จำแนกตามด้านความพิการ พ.ศ. 2563	63
แผนภูมิ 58 คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2557 2558 และ 2563	64
แผนภูมิ 59 อัตราตายจากการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2553 - 2562	65
แผนภูมิ 60 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รู้สีกวิตกกังวล/ซึมเศร้า จำแนก ตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	66
แผนภูมิ 61 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รู้สีกวิตกกังวล/ซึมเศร้า จำแนก ตามสถานภาพสมรส กลุ่มวัย พ.ศ. 2564	67
แผนภูมิ 62 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ใช้สวัสดิการรักษายาของรัฐบาล จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560	71
แผนภูมิ 63 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามทะเบียนสถิติต่างๆ ปีงบประมาณ 2563	72

สารบัญแนกฏม

หน้า

แผนภูมิ 64 จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนเบี้ยยังชีพที่จ่าย และอัตราการเปลี่ยนแปลงเบี้ยยังชีพ พ.ศ. 2555 - 2562	73
แผนภูมิ 65 จำนวนผู้รับเงินสงเคราะห์กรมกิจการผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ 2562	74
แผนภูมิ 66 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรมต่างๆ พ.ศ. 2560	75
แผนภูมิ 67 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2560	76
แผนภูมิ 68 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560	77
แผนภูมิ 69 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2560	78
แผนภูมิ 70 พีรามีดประชากร ปี 2564	78

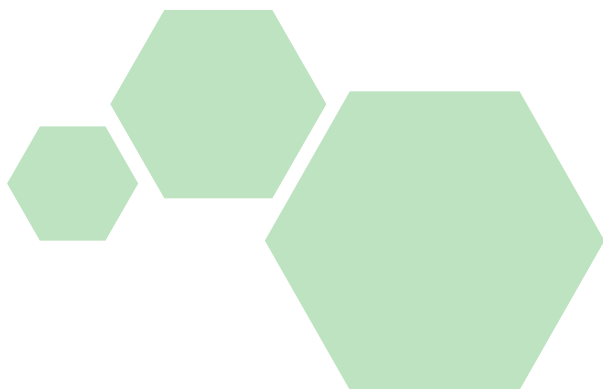
สารบัญตาราง

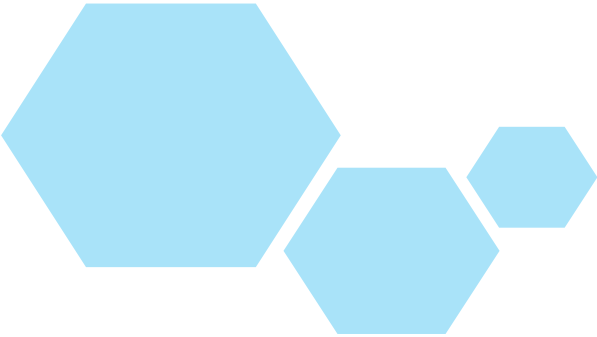
	หน้า
ตาราง 1 อัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุในรอบ 10 ปี จำแนกตามเขตการปกครอง	5
ตาราง 2 ร้อยละของผู้สูงอายุของประเทศสมาชิกอาเซียน พ.ศ. 2563	6
ตาราง 3 อัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุ จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2563 - 2583	9
ตาราง 4 Top 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุด พ.ศ. 2564	10
ตาราง 5 Top 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุน้อยที่สุด พ.ศ. 2564	10
ตาราง 6 ร้อยละการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุ จำแนกตามภาค เขตการปกครอง พ.ศ. 2563	12
ตาราง 7 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยใน ตึกอาคารสูง จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	18
ตาราง 8 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. 2564	23
ตาราง 9 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุที่มีงานทำ ในเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2564	28
ตาราง 10 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุที่มีงานทำ นอกเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2564	28
ตาราง 11 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	30
ตาราง 12 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ เขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564	35

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 13 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่ซื้อบุหรี่ยี่สิบต่อเดือนของผู้สูงอายุ ที่สูบบุหรี่ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	43
ตาราง 14 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของผู้สูงอายุจากการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่บ้าน จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	49
ตาราง 15 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของผู้สูงอายุจากการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่ร้าน จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564	49
ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง พ.ศ. 2563	65

1

สถานการณ์ ผู้สูงอายุ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แนวโน้มของผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป^{1/} ในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จำนวนและสัดส่วนมีการเพิ่มขึ้น ในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรในปัจจุบันก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) กล่าวคือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และเมื่อเข้าสู่ “ระดับก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ” จะนำมาซึ่งความท้าทายในหลายมิติ ในมิติความต่างเชิงพื้นที่ การวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุจะเห็นถึงความแตกต่างของการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ รวมทั้งการเข้าถึงและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก ในบริการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ เช่น ตามภาค เขตการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาลด้านผู้สูงอายุที่ต้องการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานทำหรือกิจกรรมที่เหมาะสม ตลอดจนสร้างคุณค่าให้ผู้สูงอายุไม่เป็นภาระต่อสังคมในอนาคต

การวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม^{2/} เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ดังนี้

1. ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้น (อายุ 60 - 69 ปี) เป็นช่วงวัยที่ยังช่วยเหลือตนเองได้
2. ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอ มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง
3. ผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) เป็นช่วงวัยที่เจ็บป่วยบ่อยขึ้น อวัยวะเสื่อมสภาพ อาจมีภาวะทุพพลภาพ

1.1 การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

**ปี 2583 คาดว่า
ประเทศไทยก้าวเข้าสู่
ระดับสังคมผู้สูงอายุ
อย่างเต็มตัว**

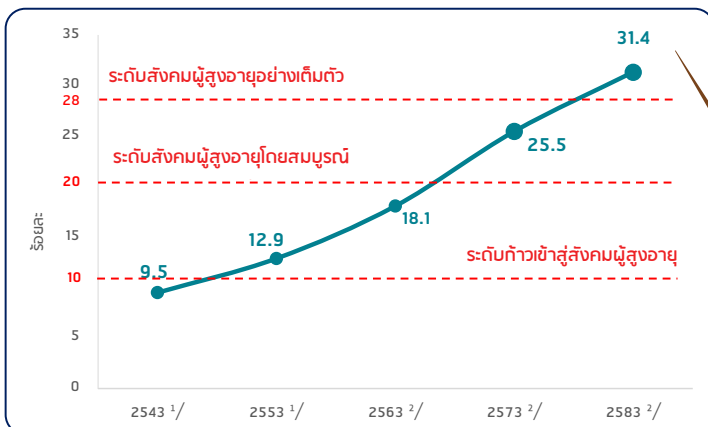
องค์กรสหประชาชาติแบ่งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) **ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society)** หมายถึง มีคนอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 10% หรือมีคนอายุ 65 ปี

1/ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

2/ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)

ขึ้นไปมากกว่า 7% ของประชากรทั้งประเทศ 2) **ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society)** หมายถึง มีคนอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่า 20% หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 14% ของประชากรทั้งประเทศ และ 3) **ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged society)** หมายถึง มีคนอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 28% หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 20% ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมผู้สูงอายุในระดับต่างๆจะพิจารณาจากจำนวนประชากรจะเห็นได้ว่าจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นรวดเร็วอย่างเห็นได้ชัด โดยจากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะในปี 2543 มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพียงร้อยละ 9.5 ของประชากรทั้งประเทศ และมีแนวโน้มสูงขึ้นจนเข้าสู่ระดับก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ในปี 2553 (ร้อยละ 12.9) และเมื่อคาดการณ์ไปในอนาคต พบว่าปี 2573 มีแนวโน้มที่จะอยู่ในระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) นั่นคือ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ และในปี 2583 จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่า ประเทศไทยอยู่ในระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged society) (มากกว่าร้อยละ 28)

แผนภูมิ 1 สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด พ.ศ. 2543 - 2583

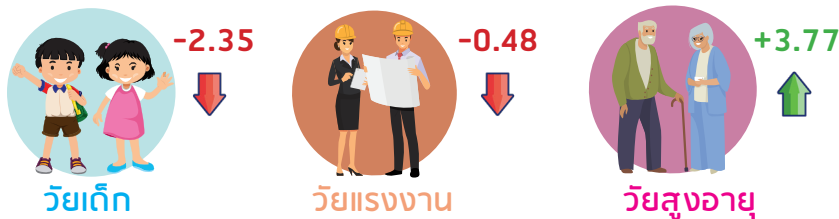

ที่มา: 1/ สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 และ 2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 2/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง)
 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาอัตราเพิ่มของประชากรจากปี 2564 ต่อปี 2563 พบว่า ผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มร้อยละ 3.77 ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีอัตราเพิ่มที่ลดลงร้อยละ 2.35 และ 0.48 ตามลำดับ

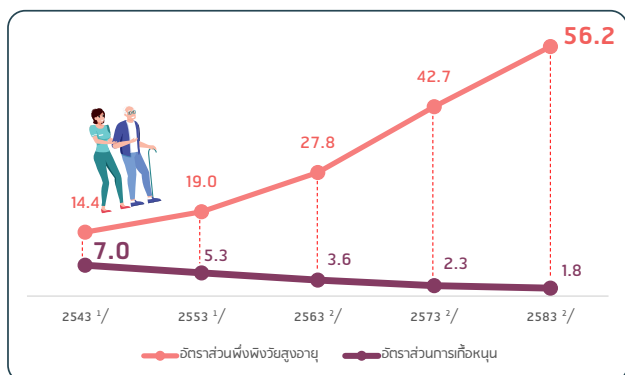
แผนภูมิ 2 อัตราเพิ่มของประชากรปี 2564 ต่อปี 2563 จำแนกตามกลุ่มวัย

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

โดยแนวโน้มผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และวัยแรงงานมีจำนวนลดลง ส่งผลให้ **ภาวะการเกื้อหนุนมีแนวโน้มลดลง** ตามลำดับ สำหรับการเกื้อหนุนดูแลผู้สูงอายุ จะแสดงถึงอัตราส่วนของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) ที่สามารถดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุหนึ่งคน จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า อัตราส่วนการเกื้อหนุนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยวัยแรงงานประมาณ 7 คน ในปี 2543 ลดลงเหลือประมาณ 4 คน ในปี 2563 และ คาดว่าจะลดลงมาประมาณ 2 คน ในปี 2583 ที่ดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุ 1 คน

แผนภูมิ 3 อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุและอัตราส่วนการเกื้อหนุน พ.ศ. 2543 - 2583

ที่มา: 1/ สำนักประชากรและทะเบียน พ.ศ. 2543 และ 2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 2/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 (ฉบับปรับปรุง)
 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

และเมื่อพิจารณาในมิติของการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุจากอัตราส่วนการพึ่งพิง ซึ่งพิจารณาจากอัตราส่วนผู้สูงอายุต่อวัยแรงงาน พบว่า จากวัยแรงงาน 100 คน ต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุประมาณ 14 คน ในปี 2543 เพิ่มขึ้นประมาณ 28 คน ในปี 2563 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 56 คน ในปี 2583

ถึงแม้จำนวนผู้สูงอายุจะมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อพิจารณาจากอัตราเพิ่มในรอบทศวรรษแล้ว พบว่า อัตราเพิ่มของผู้สูงอายุลดลงจากร้อยละ 3.84 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 1.81 ในปี 2583 เมื่อพิจารณาความแตกต่างของเขตการปกครอง จะเห็นว่า ปี 2583 นอกเขตเทศบาลมีอัตราเพิ่มที่ลดลงในอัตราร้อยละ -0.68 ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของความเป็นอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอนาคตที่อาจกระจายตัวไปยังในเขตเทศบาลหรือเขตเมืองมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโอกาสและการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่มากกว่า ซึ่งถือเป็นความท้าทายด้านการเตรียมพร้อมในการรับมือกับผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นในเขตเทศบาลหรือเขตเมือง

ตาราง 1 อัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุในรอบ 10 ปี จำแนกตามเขตการปกครอง

เขตการปกครอง	ปี				
	2553 ^{1/}	2563 ^{2/}	2573 ^{2/}	2583 ^{2/}	
รวม	3.84	3.47	3.52	1.81	
ในเขตเทศบาล	7.07	6.67	5.45	2.84	
นอกเขตเทศบาล	2.15	0.57	0.48	-0.68	

ที่มา: 1/ สำนักทะเบียนราษฎรและเคหะ พ.ศ. 2543

และ 2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย

พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) สำนักงาน

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

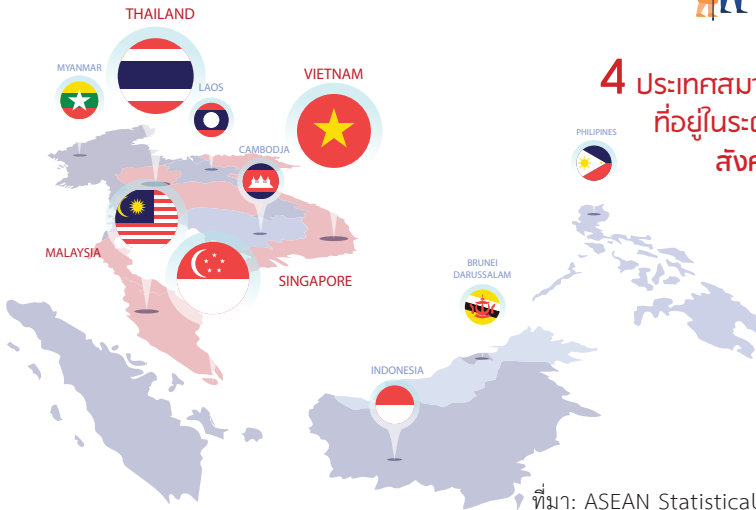

เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN : Association of South East Asian Nations) การพิจารณาตัวบ่งชี้ทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญของประเทศสมาชิกในอาเซียนจาก ASEAN Statistical Leaflet 2021 ที่สะท้อนมุมมองการเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศในภูมิภาค พบว่า อัตราผู้สูงอายุในระดับภาพรวมอาเซียนอยู่ที่ประมาณร้อยละ 7.11 ซึ่งอยู่ในระดับก้ำวเข้าสู่สังคมสูงอายุ (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7) โดยประเทศไทยมีจำนวนประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากเป็นอันดับสองในอาเซียนประมาณ 8.5 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบอัตราผู้สูงอายุของแต่ละประเทศ พบว่ามีเพียง 4 ประเทศที่อยู่ในระดับก้ำวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ได้แก่ ประเทศไทย ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 12.59 สิงคโปร์ร้อยละ 10.81 เวียดนามร้อยละ 7.98 และมาเลเซียร้อยละ 7.04

ตาราง 2 ร้อยละของผู้สูงอายุของประเทศสมาชิกอาเซียน พ.ศ. 2563

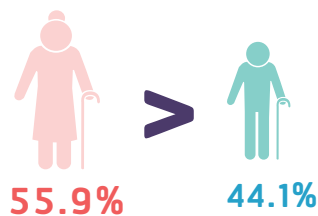
ประเทศ	จำนวนประชากรอายุ 65+ (พันคน)	อัตราผู้สูงอายุ
อินโดนีเซีย	16,632.40	6.16
ไทย	8,574.50	12.59
เวียดนาม	7,789.10	7.98
ฟิลิปปินส์	6,115.80	5.62
พม่า	3,607.41	6.58
มาเลเซีย	2,292.30	7.04
กัมพูชา	978.9	5.99
สิงคโปร์	614.4	10.81
ลาว	422.8	5.85
บรูไน	27.2	6.00

จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อภาระเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเข้ามาทดแทนแรงงานในประเทศที่ลดลง รวมถึงการเตรียมความพร้อมของภาครัฐในการดูแลผู้สูงอายุจากประเทศเพื่อนบ้านที่อาจติดตามบุตรหลานซึ่งเป็นวัยแรงงานมาด้วย

4 ประเทศสมาชิกอาเซียน
ที่อยู่ในระดับก้าวเข้าสู่
สังคมผู้สูงอายุ

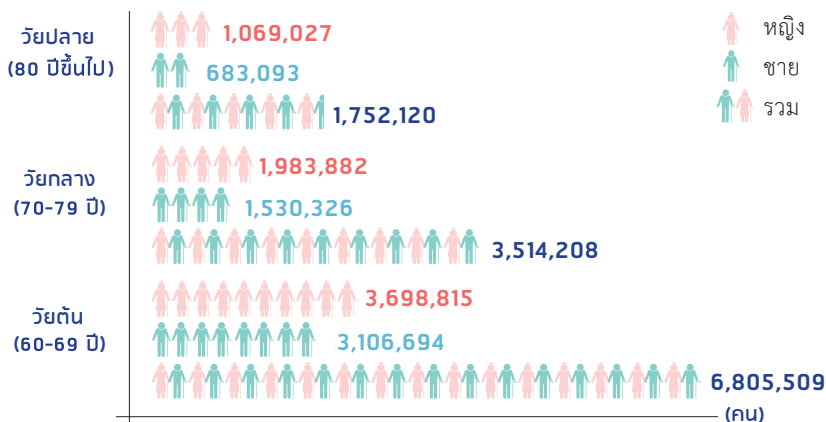
สำหรับในประเทศไทย จากข้อมูลของกรมการปกครอง ปี 2564 ผู้สูงอายุมีจำนวนทั้งสิ้น 12,071,837 คน หรือ ร้อยละ 18.2 ของประชากรทั้งหมด เป็นผู้หญิง 6,751,724 คน และผู้ชายจำนวน 5,320,113 คน หากแบ่งตาม

กลุ่มวัย พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยต้น (อายุ 60 - 69 ปี) ซึ่งมีจำนวนประมาณ 6.8 ล้านคน (ร้อยละ 56.4) รองลงมาเป็นกลุ่มวัยกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) ประมาณ 3.5 ล้านคน (ร้อยละ 29.1) และกลุ่มวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) 1.8 ล้านคน (ร้อยละ 14.5) **โดยในกลุ่มวัยปลาย มีสัดส่วนของผู้หญิงถึงร้อยละ 61**

แผนภูมิ 4 จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มวัย เพศ พ.ศ. 2564

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาพร้อมกับข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยประชากรเมื่ออายุ 60 ปี พบว่าผู้ชายมีแนวโน้มของจำนวนปีที่จะมีชีวิตต่อไปลดน้อยลงจาก 19.4 ปี ในปี 2553 เป็น 17.4 ปี ในปี 2564 ในขณะที่ผู้หญิงจำนวนปีที่จะมีชีวิตต่อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 21.9 ปี เป็น 23.2 ปี ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับอายุคาดเฉลี่ยประชากรเมื่ออายุ 80 ปี ในปี 2564 ที่ผู้ชายมีอายุคาดเฉลี่ย (6.1 ปี) น้อยกว่าผู้หญิงเช่นกัน (8.4 ปี) และจากข้อมูลสุขภาพคนไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ระบุว่าประชากรที่เป็นผู้หญิง ผู้สูงอายุ ถือว่าเข้าข่ายอยู่ใน **ประชากรกลุ่มเปราะบาง** ตามลักษณะทางธรรมชาติและสุขภาพร่างกาย ซึ่งอาจมีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

นอกจากนี้เมื่อคาดประมาณประชากรไปอีก 20 ปีข้างหน้า ปี 2583 พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ จะมีจำนวนผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายมากถึง 3.4 ล้านคน และมีอัตราเพิ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5.63 ในขณะที่กลุ่มวัยอื่นๆ มีอัตราเพิ่มผู้สูงอายุลดลงตั้งแต่ปี 2573 แสดงว่า ตั้งแต่ ปี 2573 หรือ 10 ปีต่อจากนี้จะมี

ปรากฏการณ์ที่ผู้สูงอายุเริ่มมีอายุยืนยาวขึ้นและเสียชีวิตลดลง จึงทำให้จำนวนผู้สูงอายุวัยปลายมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับสถานการณ์ในอนาคต

ตาราง 3 อัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุ จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2563 - 2583

กลุ่มวัย	ปี			
	2563 ^{1/}	2573 ^{2/}	2583 ^{2/}	
วัยต้น (60 - 69 ปี)	3.37	3.71	-0.09	
วัยกลาง (70 - 79 ปี)	2.07	5.18	3.04	
วัยปลาย (80 ปีขึ้นไป)	4.52	1.38	5.63	

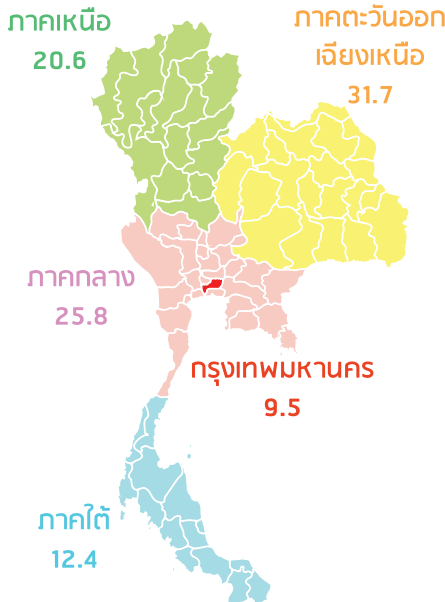
ที่มา: 1/ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

2/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2563 - 2583

(ฉบับปรับปรุง) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 5 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2564

40 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าภาพรวมทั่วประเทศ

การกระจายตัวตามภาคของผู้สูงอายุในปี 2564 ส่วนใหญ่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 31.7 น้อยที่สุดอยู่ที่ภาคใต้ ร้อยละ 12.4 และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนผู้สูงอายุพบว่า มี 40 จังหวัด ที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าภาพรวมทั่วประเทศ (ร้อยละ 18.2)

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ลำปาง (ร้อยละ 25.5) และจังหวัดนราธิวาสมีสัดส่วนของผู้สูงอายุน้อยที่สุด (ร้อยละ 11.9) โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดและน้อยที่สุด 10 ลำดับแรก คือ

ตาราง 4 Top 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุด พ.ศ. 2564

ลำดับ	จังหวัด	สัดส่วนผู้สูงอายุ
1	ลำปาง	25.5
2	สิงห์บุรี	25.1
3	แพร่	25.1
4	ลำพูน	25.0
5	ชัยนาท	24.1
6	สมุทรสงคราม	23.9
7	พะเยา	23.5
8	อ่างทอง	23.3
9	อุตรดิตถ์	23.0
10	พิจิตร	22.1

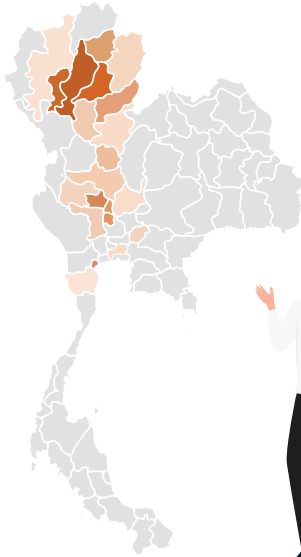
ตาราง 5 Top 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุน้อยที่สุด พ.ศ. 2564

ลำดับ	จังหวัด	สัดส่วนผู้สูงอายุ
1	นราธิวาส	11.9
2	ภูเก็ต	12.2
3	ตาก	12.2
4	ปัตตานี	12.4
5	ยะลา	12.4
6	แม่ฮ่องสอน	12.5
7	กระบี่	13.1
8	สตูล	13.7
9	ระยอง	13.9
10	ชลบุรี	14.3

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

21 จังหวัดที่เข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เมื่อพิจารณา สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดในแต่ละจังหวัด พบว่า 21 จังหวัดที่เข้าสู่

**แผนภูมิ 6 การกระจายตัวของจังหวัด
ที่เข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุ
โดยสมบูรณ์ พ.ศ. 2564**

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
คำนวณโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่า ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดทางภาคเหนือ และภาคกลางโดย 5 ลำดับแรก ได้แก่ ลำปาง ร้อยละ 25.5 สิงห์บุรี ร้อยละ 25.1 แพร่ ร้อยละ 25.1 ลำพูน ร้อยละ 25.0 และชัยนาท ร้อยละ 24.1

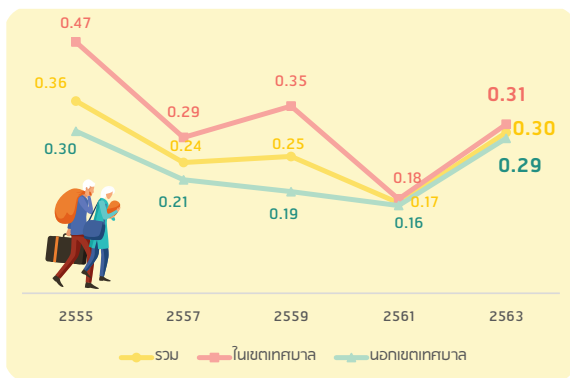
**ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลมีอัตราการ
ย้ายถิ่นมากกว่านอกเขตเทศบาล**

การย้ายถิ่นถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงของประชากร เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการย้ายถิ่น

ของผู้สูงอายุเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง พบว่า ระหว่างปี 2555 - 2559 อัตราการย้ายถิ่นในเขตเทศบาลมากกว่านอกเขตเทศบาลอย่างชัดเจนมาโดยตลอด แต่เมื่อปี 2561 ทั้งสองพื้นที่กลับมามีอัตราการย้ายถิ่นใกล้เคียงกัน (ในเขตเทศบาล ร้อยละ 0.18 และนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 0.16) ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำที่สุดในรอบ 6 ปี จากนั้นกลับมาสูงขึ้นตอนปี 2563 ที่ร้อยละ 0.31 และร้อยละ 0.29 ตามลำดับ

แผนภูมิ 7 ร้อยละการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2555 - 2563

ที่มา: สํารวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2555 - 2563 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับสถานการณ์การย้ายถิ่นในปี 2563 ภาคกลางมีอัตราการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุสูงที่สุดถึงร้อยละ 0.44 น้อยที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 0.21 สำหรับภาคที่มีอัตราการย้ายถิ่นในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล คือ ภาคกลาง (ร้อยละ 0.52) และภาคเหนือ (ร้อยละ 0.43) โดยภาคเหนือมีอัตราการย้ายถิ่นในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาลเกือบ 3 เท่า ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 0.25) และภาคใต้ (ร้อยละ 0.44) มีอัตราการย้ายถิ่นนอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาล

ตาราง 6 ร้อยละการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุ จำแนกตามภาค เขตการปกครอง พ.ศ. 2563

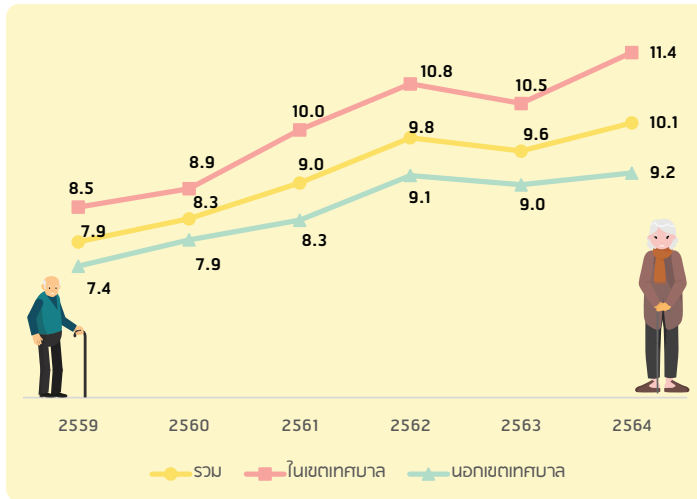
เขตการปกครอง	ภาค				
	กทม.	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
รวม	-	0.44	0.26	0.21	0.38
ในเขตเทศบาล	0.20	0.52	0.43	0.11	0.22
นอกเขตเทศบาล	-	0.38	0.17	0.25	0.44

ที่มา: สํารวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2563 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.2 การอยู่อาศัยในครัวเรือน

ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อวิเคราะห์ประเด็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว จากภาพรวมจะเห็นว่าแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 7.9 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 10.1 ในปี 2564 โดยเพิ่มขึ้นทั้งในและนอกเขตเทศบาล ทั้งนี้การอยู่คนเดียวในเขตเทศบาลมีสัดส่วนที่สูงกว่ามาโดยตลอด

แผนภูมิ 8 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 – 2564

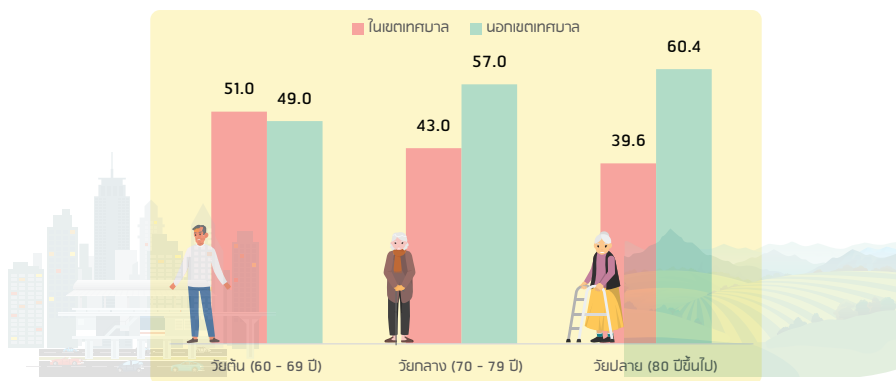
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 – 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัยและเขตการปกครองที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน พบว่าผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นที่อยู่คนเดียวมีสัดส่วนใกล้เคียงกันทั้งในและนอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 51.0 และร้อยละ 49.0) เป็นที่สังเกตว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางและวัยปลายมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวนอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาล โดยเฉพาะกลุ่มวัยปลายจะมีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวนอกเขตเทศบาลมากกว่าเกือบ

สองเท่า ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากคู่สามี/ภรรยาเสียชีวิตก่อน การหย่าร้าง หรือ ถูกลูกหลานทิ้งให้อยู่คนเดียว ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงมากที่สุดหากต้องอยู่คนเดียวและ ไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัวหรือหน่วยงานต่างๆ

แผนภูมิ 9 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

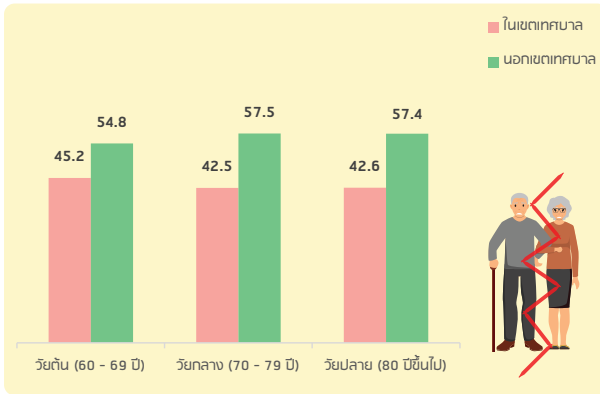
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สอดคล้องกับข้อมูลสถานภาพสมรสของผู้สูงอายุ พบว่า ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสด ม่าย และหย่าร้าง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.3 ในปี 2559^{3/} เป็นร้อยละ 41.0 ในปี 2564^{3/}

เมื่อพิจารณาสถานภาพโสด ม่าย และหย่าร้างตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุทุกกลุ่มวัยที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีสถานภาพโสด ม่าย และหย่าร้างมากกว่าในเขตเทศบาล ซึ่งจากข้อมูลสถานภาพโสด ม่ายและหย่าร้างที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ ชี้ให้เห็นว่าอาจเป็นส่วนหนึ่งของการอาศัยอยู่คนเดียวของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น

3/ ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 10 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสด ม่ายและหย่าร้าง จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

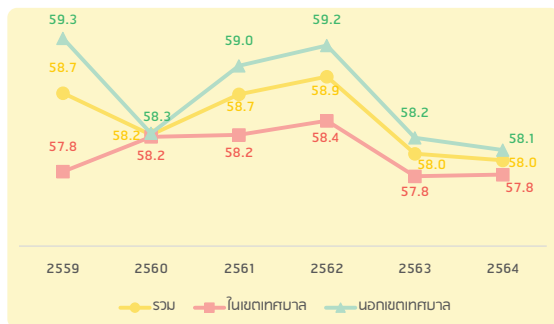
ดังนั้น หากผู้สูงอายุกลุ่มที่อยู่คนเดียวหรือถูกทอดทิ้งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น ภาครัฐควรมีกกลไกหรือการดำเนินการที่จะเข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้ให้สามารถดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ

การเป็นหัวหน้าครัวเรือนของผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลง และผู้สูงอายุหญิงเป็นหัวหน้าครัวเรือนมากขึ้น

เมื่อพิจารณาการเป็นหัวหน้าครัวเรือน พบว่า มีผู้สูงอายุเกินครึ่งเกือบร้อยละ 60 เป็นหัวหน้าครัวเรือน สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยมีการยอมรับนับถือและยกย่องผู้สูงอายุ ทั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาจากร้อยละ 58.7 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 58.0 ในปี 2564 และเมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล แต่มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 59.3 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 58.1 ในปี 2564 ขณะที่ในเขตเทศบาลเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยปี 2560 การเป็นหัวหน้าครัวเรือนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกันทั้งสองพื้นที่ จากนั้นมีแนวโน้มไปในทางทิศเดียวกัน

แผนภูมิ 11 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564

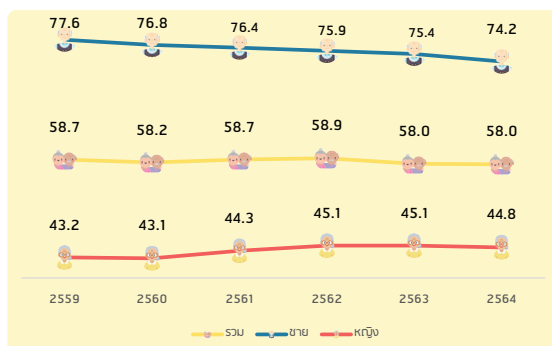
ผู้สูงอายุได้รับ
บทบาทให้เป็นหัวหน้า
ครัวเรือนเกินครึ่ง
เกือบร้อยละ 60

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามเพศของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุชายเป็นหัวหน้าครัวเรือนมากกว่าผู้สูงอายุหญิง แต่มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 77.6 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 74.2 ในปี 2564 สำหรับผู้สูงอายุหญิงเป็นหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 43.2 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 44.8 ในปี 2564 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับนับถือให้สตรีมีบทบาทในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นในสังคมไทย

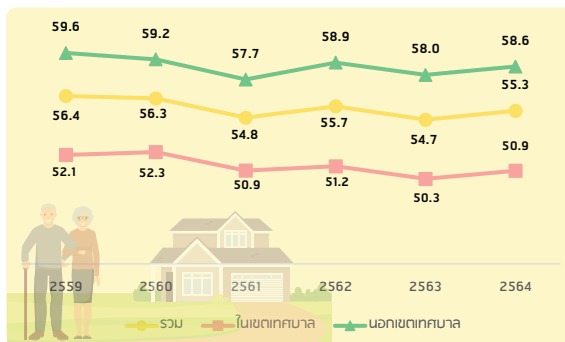
แผนภูมิ 12 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2559 - 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากการพิจารณาการเป็นหัวหน้าครัวเรือนแล้ว ลักษณะที่อยู่อาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงและสภาพความเป็นอยู่ ซึ่งผู้สูงอายุควรอาศัยอยู่ในบ้านที่เหมาะสมต่อสภาพร่างกาย จากข้อมูล พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเองหรือมีกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มลดลงในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ 56.4 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 55.3 ในปี 2564 โดยผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีบ้านเป็นของตนเองมากกว่าในเขตเทศบาลมาโดยตลอด ทั้งนี้ ในปี 2564 การมีบ้านเป็นของตนเองของผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 58.6) มากกว่าในเขตเทศบาล (ร้อยละ 50.9)

แผนภูมิ 13 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีบ้านเป็นของตนเอง จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564

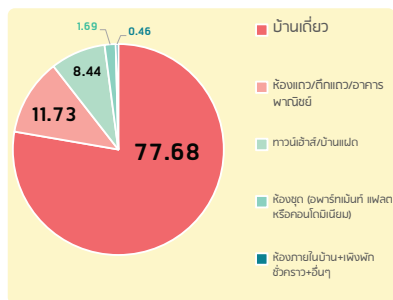

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน
พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2564 เป็นข้อมูล 6 เดือนแรก

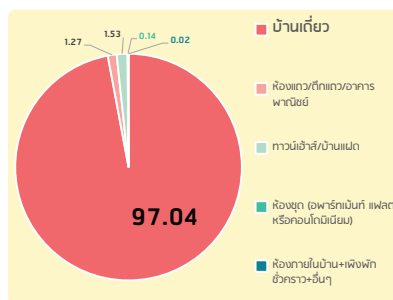
ในปี 2564 เมื่อพิจารณาสภาพความเป็นอยู่จากประเภทที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่การอยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งในและนอกเขตเทศบาล จะเป็นประเภทบ้านเดี่ยว โดยผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลเป็นบ้านเดี่ยวเกือบ 100% (ร้อยละ 97.04) ถึงแม้ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลมีการอยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวมากที่สุดถึงร้อยละ 77.68 ยังพบอยู่อาศัยประเภทห้องแถว/ตึก/อาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 11.73) ทาวน์เฮาส์ (ร้อยละ 8.44)

แผนภูมิ 14 ร้อยละของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตาม ประเภทที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2564

แผนภูมิ 15 ร้อยละของผู้สูงอายุนอกเขตเทศบาล ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตาม ประเภทที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. 2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2564 เป็นข้อมูล 6 เดือนแรก

เมื่อพิจารณาผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนตามกลุ่มวัยกับลักษณะที่อยู่อาศัยในตึกอาคารสูงพบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในห้องแถว/ตึกแถว/อาคารพาณิชย์ รวมถึงอพาร์ทเมนต์ แฟลตหรือคอนโดมิเนียม ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล โดยเป็นกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นร้อยละ 6.5 วัยกลางร้อยละ 4.7 และวัยปลายร้อยละ 3.6 ทั้งนี้ลักษณะการอยู่อาศัยในตึกอาคารสูงจะเป็นสังคมต่างคนต่างอยู่ อาจจะยังไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุวัยปลาย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้ดูแล ซึ่งการอยู่อาศัยในตึกอาคารสูงของผู้สูงอายุอาจจะทำให้ผู้สูงอายุมีความยากลำบากต่อการดำเนินชีวิต

ตาราง 7 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในตึกอาคารสูง จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ในเขตเทศบาล	6.5	4.7	3.6
นอกเขตเทศบาล	1.0	0.8	0.2
	วัยต้น	วัยกลาง	วัยปลาย

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ. 2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2564 เป็นข้อมูล 6 เดือนแรก

2

ผู้สูงอายุกับการ การทำงาน รายได้ และการเรียนรู้

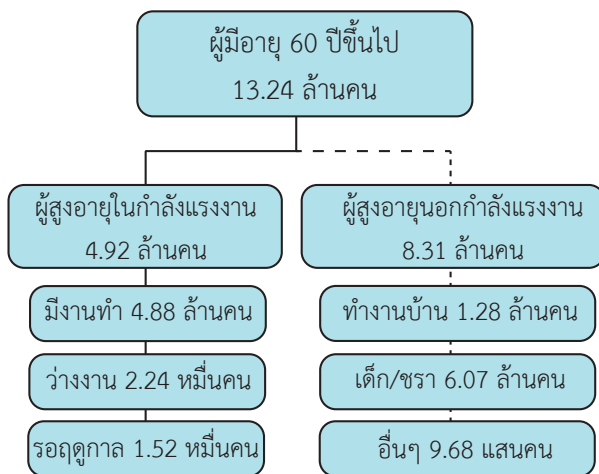

จากการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการที่ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะมีอายุยืนยาวขึ้น ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายเพื่อรองรับผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ ในการสร้างหลักประกันรายได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ ถึงแม้ว่าการเกษียณอายุจากการทำงานในระบบจะมีระบบสวัสดิการรองรับ แต่มีจำนวนไม่น้อยที่ไม่อยู่ในระบบ ทำอย่างไรที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดูแลตัวเองได้มากที่สุดโดยไม่เป็นภาระให้กับครอบครัว หรือชุมชน

2.1 การทำงาน

เมื่อพิจารณาโครงสร้างกำลังแรงงานของผู้สูงอายุ พบว่า มีผู้สูงอายุที่อยู่ในกำลังแรงงาน 4.92 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 37.2 โดยเป็นผู้มีงานทำ จำนวน 4.88 ล้านคน ผู้ว่างงาน 2.24 หมื่นคน และผู้รอฤดูกาล หรือผู้มีงานที่จะกลับไปทำงานเมื่อถึงเวลา 1.52 หมื่นคน

**แผนภูมิ 16 โครงสร้างกำลังแรงงานผู้สูงอายุ
ไตรมาส 3 ปี 2564**

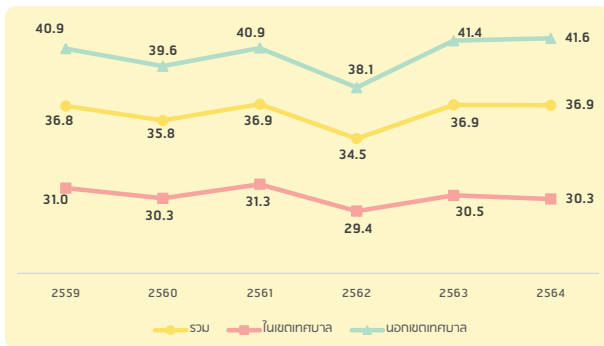

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร
(ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในช่วงระหว่างปี 2559 – 2564 อัตราการมีงานทำของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยเห็นได้ชัดในมิติความแตกต่างของพื้นที่ คือ นอกเขตเทศบาลพบอัตราการมีงานทำของผู้สูงอายุมากกว่าในเขตเทศบาล และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 40.9 เป็นร้อยละ 41.6 ในขณะที่ในเขตเทศบาลมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 31.0 เป็นร้อยละ 30.3

แผนภูมิ 17 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 – 2564

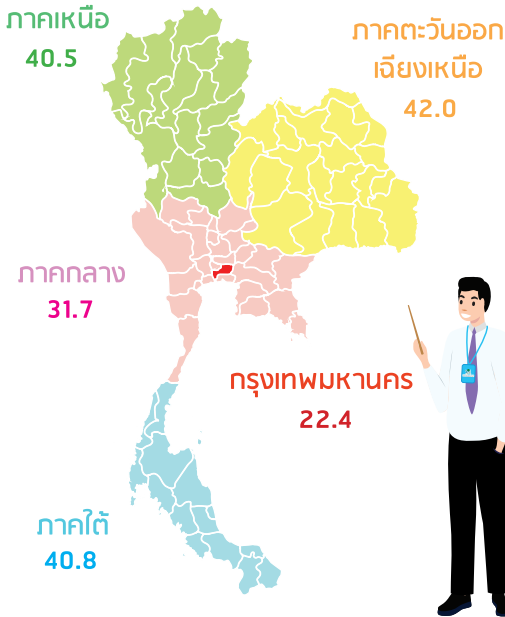
ผู้สูงอายุที่มีงานทำส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 41.6 ในปี 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 – 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากข้อมูลปี 2564 อัตราการมีงานทำของผู้สูงอายุคือร้อยละ 36.9 โดยเมื่อพิจารณาสัดส่วนการมีงานทำของผู้สูงอายุตามภาค พบมากที่สุด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 42.0 รองลงมา คือ ภาคใต้ ร้อยละ 40.8 ภาคเหนือ ร้อยละ 40.5 และภาคกลางมีสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ 31.7 โดยจะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานคร ซึ่งถือเป็นเมืองใหญ่และมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด เมื่อพิจารณาอัตราการมีงานทำ กลับพบว่ามียังร้อยละ 22.4 เท่านั้น นอกจากนี้ กรุงเทพมหานคร เป็น 1 ใน 5 จังหวัดที่มีสัดส่วนการมีงานทำของผู้สูงอายุน้อยที่สุด

แผนภูมิ 18 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2564

**5 จังหวัดที่มีสัดส่วน
ผู้สูงอายุที่มีงานทำเกิน
ร้อยละ 50** ได้แก่ จังหวัด
ศรีสะเกษ (ร้อยละ 58.2) ยโสธร
(ร้อยละ 54.5) สุรินทร์ (ร้อยละ
53.4) จันทบุรี (ร้อยละ 52.5)
และพัทลุง (ร้อยละ 50.5) ตามลำดับ
โดยปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มี
สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีงานทำ
น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 18.5

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

และเมื่อพิจารณาการทำงานของผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายที่ทำงาน 3 ลำดับแรกพบว่า กรุงเทพมหานคร มีกลุ่มวัยปลายที่ยังทำงานอยู่มากที่สุดจำนวน 6,382 คน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ามีผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายมากถึง 200,452 คน รองลงมา คือ สุรินทร์ จำนวน 4,267 คน และนครศรีธรรมราช จำนวน 4,004 คน โดยพบ 8 จังหวัดที่ไม่มีผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายทำงาน ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ฉะเชิงเทรา บึงกาฬ อุดรธานี เลย นครพนม เชียงราย และสมุทรสาคร

ผู้สูงอายุที่มีงานทำร้อยละ 60.8 ประกอบอาชีพประเภทผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง จากข้อมูลการทำงานของผู้สูงอายุตามประเภทอาชีพต่างๆ พบว่า 3 ลำดับแรกของผู้สูงอายุที่มีงานทำร้อยละ 60.8 เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง รองลงมาเป็นพนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้า ร้อยละ 18.2 และช่างฝีมือ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 7.7 ส่วนอาชีพที่พบผู้สูงอายุทำงานอยู่น้อยที่สุดคือ เสมียน ร้อยละ 0.2

ตาราง 8 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. 2564

ประเภทอาชีพ	ร้อยละ
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง	60.76
พนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้า	18.21
ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	7.69
ผู้ประกอบการงานพื้นฐาน	6.50
ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	2.73
ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโส และ ผู้บัญญัติกฎหมาย	2.28
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ	0.86
เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ	0.73
เสมียน	0.23
อาชีพที่มีได้ระบุไว้ชัดเจน / ไม่ทราบ / ไม่ระบุ	0.01

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้สูงอายุอาชีพผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมงตามกลุ่มวัย พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานอยู่ในอาชีพดังกล่าวมากที่สุดเป็นกลุ่มวัยกลาง ร้อยละ 63.8 วัยต้น ร้อยละ 60.4 และวัยปลาย ร้อยละ 50.2 ตามลำดับ

ซึ่งหากแบ่งผู้สูงอายุที่ทำงานเปรียบเทียบตามลักษณะอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่า **การทำงานส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม** รองลงมาคือ ภาค การบริการและการค้า และภาคการผลิตเป็นลำดับสุดท้าย โดยการทำงาน ภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59.1 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 62.8 ในปี 2564 ในขณะที่การทำงานภาคการบริการและการค้า (จากร้อยละ 29.7 เป็นร้อยละ 27.4) และภาคการผลิต (จากร้อยละ 11.2 เป็นร้อยละ 9.8) มีแนวโน้ม ลดลง จะเห็นว่าผู้สูงอายุที่มี **แผนภูมิ 19 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตาม อุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564**

ปี	ภาคเกษตรกรรม (%)	ภาคการผลิต (%)	ภาคการบริการและการค้า (%)
2559	59.1	11.2	29.7
2560	58.8	10.8	30.4
2561	60.2	10.9	28.9
2562	60.4	10.4	29.2
2563	60.8	10.2	29.0
2564	62.8	9.8	27.4

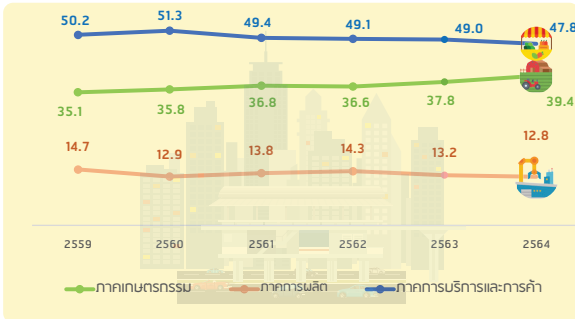
งานทำเกินครึ่งหนึ่งทำงาน อยู่ภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 62.8 ในปี 2564) ซึ่งสอดคล้อง กับข้อมูลผู้สูงอายุที่มีงานทำ ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล ประกอบกับสถานการณ์ของ โรคโควิด-19 จึงทำให้ ผู้สูงอายุยังคงทำงานอยู่ใน ภาคเกษตรกรรม เนื่องจาก อุตสาหกรรมอื่นได้รับผลกระทบมากกว่า

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเขตการปกครอง พบว่า ในปี 2564 ผู้สูงอายุที่มีงานทำที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่ทำงานภาคการบริการ และการค้ามากที่สุด โดยมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 50.2 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 47.8 ในปี 2564 ในขณะที่**การทำงานภาคเกษตรกรรมเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35.1 เป็นร้อยละ 39.4**

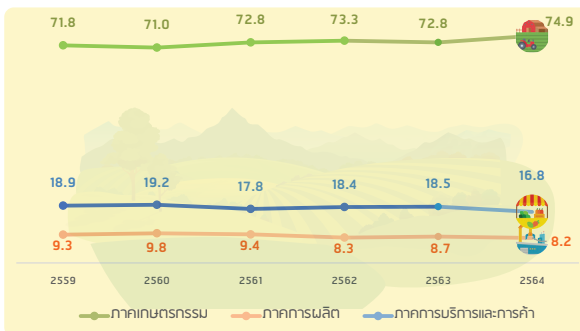
ส่วนผู้สูงอายุที่มีงานทำที่อยู่นอกเขตเทศบาล พบว่า ทำงานในภาค เกษตรกรรมมีสัดส่วนมากที่สุด โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.8 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 74.9 ในปี 2564 ในขณะที่การทำงานในภาคการผลิตพบน้อยที่สุด

และมีแนวโน้มลดลงทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ซึ่งผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลทำงานภาคการผลิตเพียงร้อยละ 8.2

แผนภูมิ 20 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำในเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564

แผนภูมิ 21 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำนอกเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564

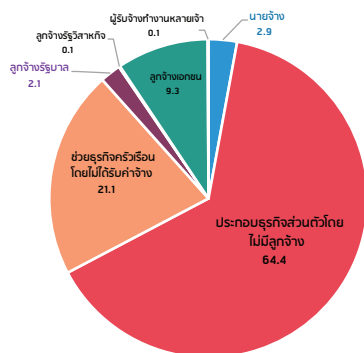
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้สูงอายุที่มีงานทำส่วนใหญ่มีธุรกิจส่วนตัว เมื่อพิจารณาสถานภาพการทำงานของผู้สูงอายุ 3 ลำดับแรก ในปี 2564 พบว่า เกินครึ่งหนึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง ร้อยละ 64.4 รองลงมาช่วยธุรกิจครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง ร้อยละ 21.1 และเป็นลูกจ้างเอกชนร้อยละ 9.3 โดยเมื่อพิจารณาอาชีพของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพการทำงานประกอบธุรกิจส่วนตัว

โดยไม่มีลูกจ้าง เป็นผู้สูงอายุกลุ่มประเภทอาชีพผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง มากที่สุดร้อยละ 65.6 ส่วนผู้สูงอายุที่ยังคงมีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 42.9 เป็นผู้จัดการข้าราชการระดับอาวุโส และผู้บัญญัติกฎหมาย

แผนภูมิ 22 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน พ.ศ. 2564

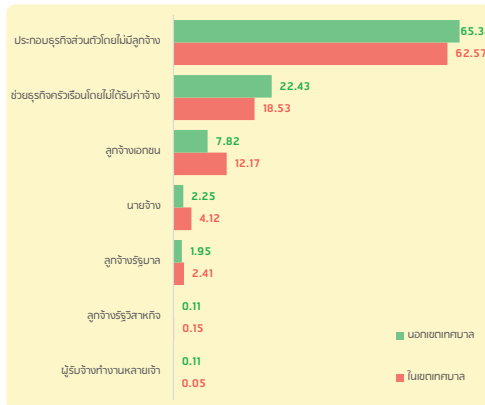

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาสถานภาพการทำงานตามเขตการปกครอง พบว่า สถานภาพการทำงานต่อไปนี้เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมากกว่านอกเขตเทศบาล ได้แก่ สถานภาพลูกจ้างเอกชน (ร้อยละ 12.2) นายจ้าง (ร้อยละ 4.1) และลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 2.4 และร้อยละ 0.15) ทั้งนี้ เหตุผลสำคัญที่ผู้สูงอายุยังทำงานอยู่อันดับหนึ่ง คือ สุขภาพแข็งแรง/ยังมีแรงทำงาน ร้อยละ 16.7 และเหตุผลอันดับสองต้องการรายได้เลี้ยงครอบครัวหรือตนเอง ร้อยละ 15.2 ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมของสุขภาพร่างกาย และการยังคงต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลในครัวเรือน (ข้อมูลจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560)

แผนภูมิ 23 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

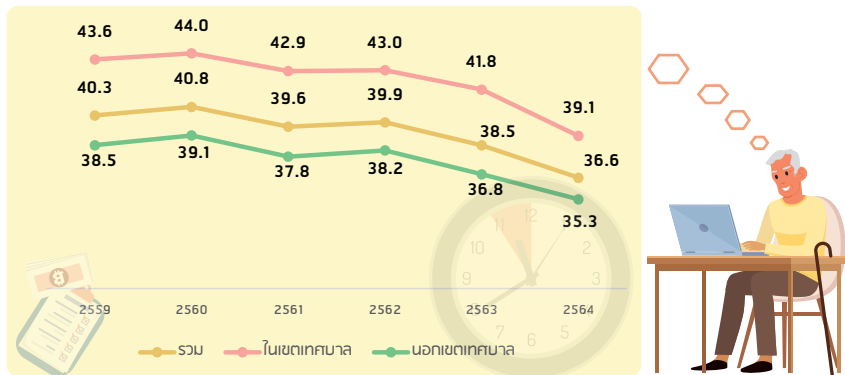

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้สูงอายุมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ลดลง เมื่อพิจารณาชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ในภาพรวม พบว่า มีแนวโน้มลดลงจาก 40.3 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในปี 2559 เป็น 36.6 ชั่วโมง/สัปดาห์ ในปี 2564 โดยในเขตเทศบาลชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุสูงกว่านอกเขตเทศบาล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลชั่วโมงการทำงานตามอุตสาหกรรมในปี 2564 พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลที่มีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์สูง ส่วนใหญ่อยู่ในภาคการบริการและการค้า (43.4 ชั่วโมง/สัปดาห์) และภาคการผลิต (39.3 ชั่วโมง/สัปดาห์) และผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ภาคการบริการและการค้า (44.3 ชั่วโมง/สัปดาห์) และภาคการผลิต (39.5 ชั่วโมง/สัปดาห์) โดยภาคการผลิตและภาคการบริการและการค้าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 ซึ่งอาจส่งผลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานที่ลดลง

แผนภูมิ 24 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 – 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 - 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 9 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุที่มีงานทำ ในเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2564

เขตการปกครอง/ อุตสาหกรรม	ในเขตเทศบาล			รวม
	ภาค เกษตรกรรม	ภาคการ ผลิต	ภาค การบริการ และการค้า	
ชั่วโมงการทำงาน เฉลี่ยต่อสัปดาห์	33.7	39.3	43.4	39.1

ตาราง 10 ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของผู้สูงอายุที่มีงานทำ นอกเขตเทศบาล จำแนกตามอุตสาหกรรม พ.ศ. 2564

เขตการปกครอง/ อุตสาหกรรม	นอกเขตเทศบาล			รวม
	ภาค เกษตรกรรม	ภาคการ ผลิต	ภาค การบริการ และการค้า	
ชั่วโมงการทำงาน เฉลี่ยต่อสัปดาห์	32.8	39.5	44.3	35.3

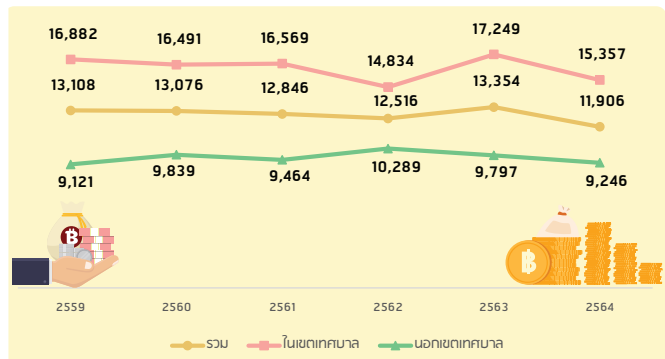
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้สูงอายุที่มีงานทำมีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยลดลง

ผู้สูงอายุอาจมีค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพ อันเนื่องมาจากโรคภัยไข้เจ็บและความเสื่อมของร่างกาย ดังนั้น การมีรายได้ที่เพียงพอถือเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยพบว่าผู้สูงอายุที่มีงานทำมีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยลดลงจาก 13,108 บาท/เดือน ในปี 2559 เป็น 11,906 บาท/เดือน ในปี 2564 เมื่อเปรียบเทียบกับเขตการปกครอง จะเห็นว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่งช่วงระหว่างปี 2559 - 2564 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีแนวโน้มลดลงจาก 16,882 บาท/เดือน ในปี 2559 เป็น 15,357 บาท/เดือน ในปี 2564 ส่วนค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 9,121 บาท/เดือน ในปี 2559 เป็น 9,246 บาท/เดือน ในปี 2564 เป็นที่น่าสังเกตตั้งแต่ปี 2562 - 2564 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลมีความผันผวน โดยมีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยสูงและต่ำสุด ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยอาชีพที่มีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ ทั้งนี้

ผู้สูงอายุที่ไม่มีงานทำและมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์สามารถลงทะเบียนเพื่อที่จะได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาช่วยเหลือ รวมถึงสวัสดิการอื่นๆ ที่รัฐจัดให้

แผนภูมิ 25 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2559 – 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

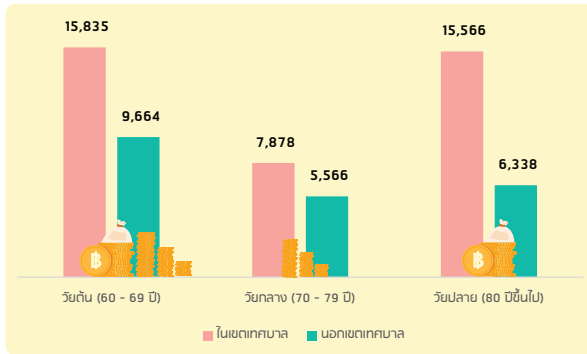
ตาราง 11 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

อาชีพ	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้บริหารระดับสูง	31,179	11,350	19,363
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ	40,737	40,914	40,806
เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ	27,755	27,199	27,559
เสมียน	19,552	15,635	18,449
พนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้า	10,612	9,556	10,243
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง	6,787	4,594	4,959
ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	10,278	8,703	9,299
ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	11,545	9,732	10,735
ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน	7,576	5,753	6,403
รวม	15,357	9,246	11,906

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำตามกลุ่มวัย สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้น (15,835 บาท/เดือน) กับผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลาย (15,566 บาท/เดือน) มีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และมีมากกว่าวัยกลางเกือบสองเท่า (7,878 บาท/เดือน) ในขณะที่ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นที่อยู่นอกเขตเทศบาล (9,664 บาท/เดือน) มีค่าจ้างและเงินเดือนมากกว่าผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางและวัยปลาย โดยทั้งสองกลุ่มวัยมีค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยต่างกันไม่มากนัก (5,566 บาท/เดือน และ 6,338 บาท/เดือน ตามลำดับ)

แผนภูมิ 26 ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีงานทำ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

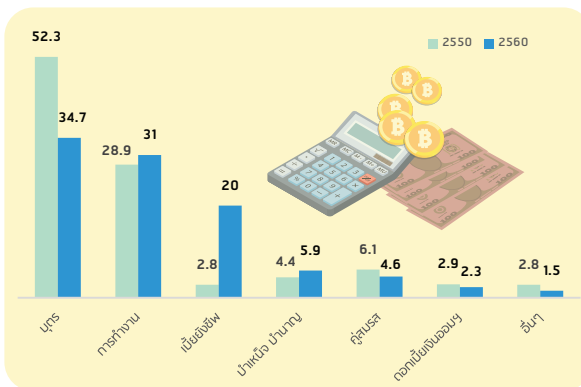

ผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายที่อยู่
ในเขตเทศบาลร้อยละ 11.7 เป็น
กลุ่มอาชีพผู้จัดการ ข้าราชการ
ระดับอาวุโส และผู้บัญชาการกองหมาย
พบว่า มีค่าจ้างและเงินเดือน
เฉลี่ยสูงถึง 71,230 บาท/เดือน
ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่วัยปลาย
ในเขตเทศบาลยังมีค่าจ้างและ
เงินเดือนเฉลี่ยสูง

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจภาวะการทำงานของประชากร
(ไตรมาส 3) พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุ ในปี 2550 และ 2560 พบว่า
ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีรายได้หลักจากบุตร รองลงมาคือการทำงาน เป็นที่สังเกตว่า
การพึ่งพารายได้จากบุตรลดน้อยลงจากร้อยละ 52.3 (ปี 2550) เป็นร้อยละ 34.7 (ปี 2560)
ส่วนรายได้หลักจากเบี้ยยังชีพเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจนจากร้อยละ 2.8 ในปี 2550 เป็น

แผนภูมิ 27 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตาม แหล่งรายได้หลัก พ.ศ. 2550 และ 2560

ร้อยละ 20 ในปี 2560
รวมถึงจากการทำงาน
บำนาญ/บำนาญที่เพิ่มขึ้น
เล็กน้อยสะท้อนให้เห็นว่า
ผู้สูงอายุเริ่มสามารถพึ่งพา
ตนเองได้ในบั้นปลายชีวิต
รวมถึงสวัสดิการต่างๆ จาก
ภาครัฐที่มีความครอบคลุม
ผู้สูงอายุมากขึ้น

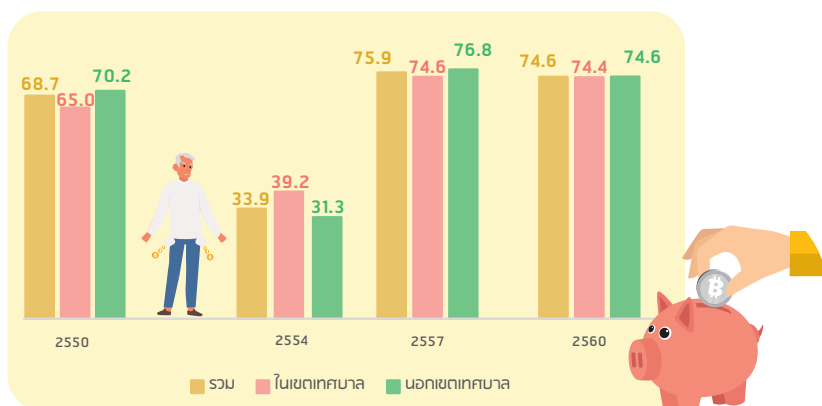
ที่มา: สสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้สูงอายุมีส่วนในการออมใกล้เคียงกันทั้งสองเขตการปกครอง

การออมถือเป็นหนึ่งในหลักประกันด้านความเพียงพอทางการเงิน ผู้สูงอายุมีการออมเงินหรือทรัพย์สินมีค่าต่างๆ เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 68.7 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 74.6 ในปี 2560 โดยเป็นข้อสังเกตว่าในช่วงปี 2554 มีสัดส่วนการออมน้อยลงถึงครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม พบว่าปี 2554 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า 20,000 บาท ในขณะที่ปี 2557 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ในช่วง 20,000 – 39,999 บาท (ร้อยละ 25.2) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การออมในปี 2557 เพิ่มขึ้น ประกอบกับในปี 2554 เป็นปีที่เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในหลายพื้นที่ ทำให้ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมฟื้นฟูบ้านและสิ่งของ รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ที่เพิ่มขึ้นมาจากค่าใช้จ่ายปกติ

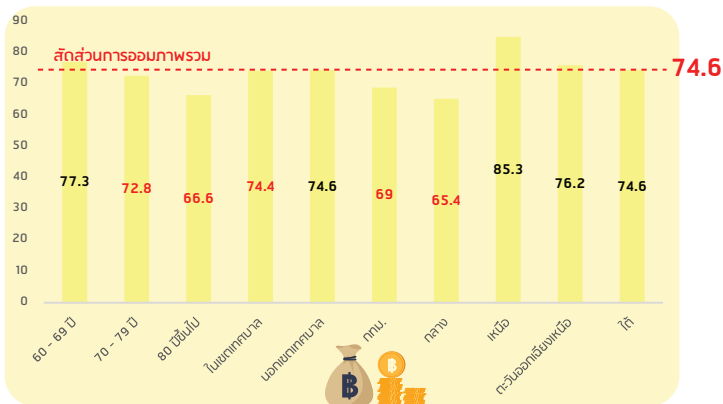
แผนภูมิ 28 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีการออม จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560

ที่มา: สํารวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 – 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อเปรียบเทียบการออมของผู้สูงอายุในมิติต่างๆ กับการออมของผู้สูงอายุในภาพรวม ซึ่งมีสัดส่วนการออมอยู่ที่ร้อยละ 74.6 นั้น พบว่า กลุ่มวัยที่มีสัดส่วนการออมต่ำกว่าสัดส่วนการออมภาพรวม ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลาง (ร้อยละ 72.8) และวัยปลาย (ร้อยละ 66.6) ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานครและภาคกลาง มีสัดส่วนการออมที่ต่ำกว่าภาพรวม เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในมิติเรื่องความเพียงพอทางการเงิน อาจมีการเน้นส่งเสริมการออมไปยังกลุ่มดังกล่าวมากขึ้น

แผนภูมิ 29 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีการออม จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2560

ที่มา: สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

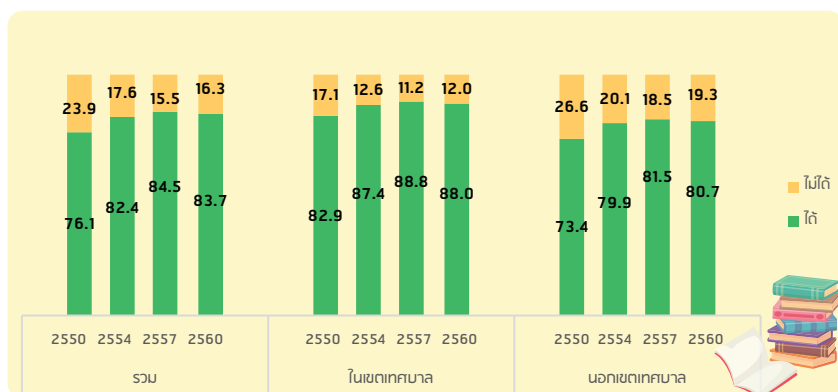
2.2 ทักษะพื้นฐานและการใช้เทคโนโลยี

ผู้สูงอายุอ่านออก เขียนได้ และใช้โทรศัพท์มือถือมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมในการรับมือการเป็นสังคมผู้สูงอายุมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้ ทักษะที่ผู้สูงอายุควรมี ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ และคำนวณเป็น ซึ่งเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เพื่อสร้างทักษะการดำรงชีวิตและ

พัฒนาให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาได้ตลอดช่วงชีวิต รวมถึงทักษะการรู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 และเป็นที่น่าสนใจ เมื่อพบว่า ผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มีการอ่านออกเขียนได้อยู่ในระดับสูง โดยจากผู้สูงอายุ 10 คน อ่านออกเขียนได้ประมาณ 7 - 8 คน ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจ พบว่าใน 10 ปีที่ผ่านมา ผู้สูงอายุมีการอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 76.1 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 83.7 ในปี 2560 โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 82.9 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 88.0 ในปี 2560 ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นเช่นกันจากร้อยละ 73.4 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 80.7 ในปี 2560

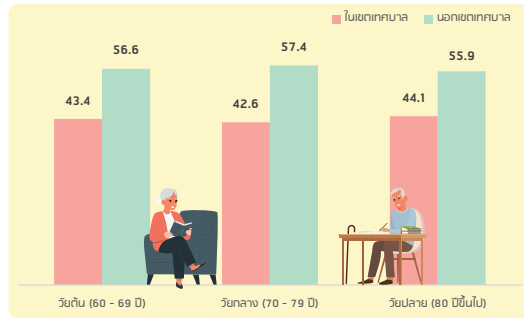
แผนภูมิ 30 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560

ที่มา: สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

และเมื่อพิจารณาเฉพาะผู้สูงอายุที่อ่านออกเขียนได้ ในปี 2560 เปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครองในแต่ละกลุ่มวัย พบว่า ผู้สูงอายุในทุกกลุ่มวัยที่อ่านออกเขียนได้ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล เป็นดังนี้ ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นร้อยละ 56.6 วัยกลางร้อยละ 57.4 และวัยปลายร้อยละ 55.9

แผนภูมิ 31 ร้อยละของผู้สูงอายุที่อ่านออกเขียนได้ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2560

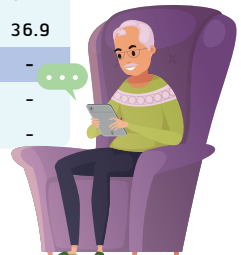
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้สูงอายุใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การใช้โทรศัพท์มือถือและการใช้อินเทอร์เน็ต มีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยการใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59.3 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 79.3 ในปี 2564 และการใช้อินเทอร์เน็ตจากร้อยละ 6.0 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 44.3 ในปี 2564 ในขณะที่การใช้คอมพิวเตอร์ลดน้อยลงเหลือเพียงร้อยละ 2.8 ในปี 2563

ตาราง 12 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามการใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ เขตการปกครอง พ.ศ. 2559 - 2564

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ปี					
	2559	2560	2561	2562	2563	Q3/2564
ใช้โทรศัพท์มือถือ	59.3	71.8	77.2	-	84.3	79.3
ในเขตเทศบาล	66.9	76.0	80.7	-	86.6	82.0
นอกเขตเทศบาล	54.1	68.9	74.7	-	82.7	77.4
ใช้อินเทอร์เน็ต	6.0	8.6	10.3	18.6	33.3	44.3
ในเขตเทศบาล	10.9	15.1	17.2	27.9	44.4	54.6
นอกเขตเทศบาล	2.6	4.1	5.4	12.0	25.3	36.9
ใช้คอมพิวเตอร์	3.3	3.2	2.2	2.1	2.8	-
ในเขตเทศบาล	6.1	5.9	4.0	4.0	5.2	-
นอกเขตเทศบาล	1.3	1.3	0.9	0.7	1.1	-

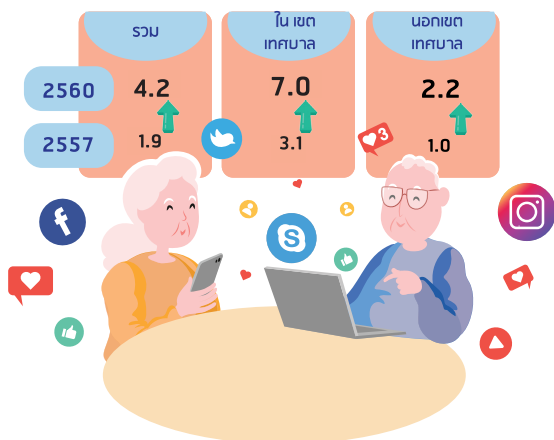
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ในครัวเรือน พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
หมายเหตุ: ปี 2562 ไม่มีข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือ
ไตรมาส 3 ปี 2564 ไม่มีข้อมูลการใช้คอมพิวเตอร์

การที่ผู้สูงอายุเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น สิ่งที่มาคือ ผู้สูงอายุมีโอกาสรับข้อมูลข่าวสาร ทั้งที่เป็นประโยชน์ รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ (Fake News) ซึ่งจากผลสำรวจพบว่า มีผู้สูงอายุที่รับข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น จากเพียงร้อยละ 1.9 ในปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.2 ในปี 2560 นั้นหมายถึง ผู้สูงอายุได้ปรับรูปแบบการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นดิจิทัลมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตที่รับข้อมูลข่าวสารผ่านโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือผู้นำชุมชน ทั้งนี้ ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนการรับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์ เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล

แผนภูมิ 32 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2557 และ 2560

ที่มา: สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 และ 2560
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

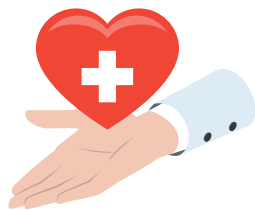
3

สุขภาพและ พฤติกรรมด้าน สุขภาพของ ผู้สูงอายุ

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ย่อมมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ช่วยป้องกันและรักษาโรคได้มากขึ้น แต่การเข้าสู่ช่วงสูงอายุก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ ซึ่งมักเกิดจากการเสื่อมสภาพของร่างกายตามวัย นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพจิตใจตามมา โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะทุพพลภาพ ต้องพึ่งพาคนอื่น การหยุดทำงาน การเสียบทบาททางสังคมและครอบครัว รวมทั้งปัญหาอื่นๆ จะมีผลต่อสภาพจิตใจมากขึ้น

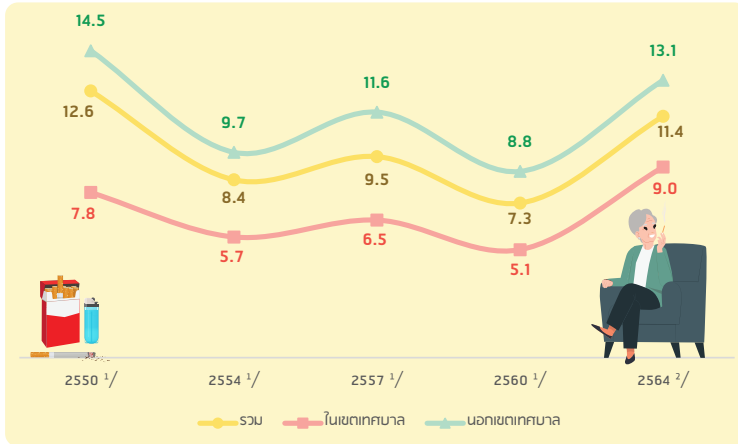
3.1 พฤติกรรมสุขภาพ

ผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวันมีแนวโน้มลดลง พฤติกรรม

การสูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวัน ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ จากข้อมูลภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวัน มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 12.6 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 11.4 ในปี 2564 เมื่อพิจารณาตามความแตกต่างของเขตการปกครองจะเห็นว่า ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการสูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวันมากกว่าในเขตเทศบาล แต่มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 14.5 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 13.1 ในปี 2564 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการสูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.8 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 9.0 ในปี 2564 ดังนั้นภาครัฐจำเป็นต้องมีการณรงค์ให้ลด ละ เลิกบุหรี่ รวมถึงการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้ตระหนักถึงการสูบบุหรี่กับผลกระทบต่างๆ ที่อาจเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อภาวะสุขภาพและอาจทำให้โรคที่เป็นอยู่มีความรุนแรงหรือเกิดภาวะโรคแทรกซ้อนมากขึ้นในผู้สูงอายุ

แผนภูมิ 33 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่เป็นประจำ/ทุกวัน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564

ที่มา: 1/ สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2/ ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ข้อมูลเรื่องการสูบบุหรี่ มีความแตกต่างกัน โดย

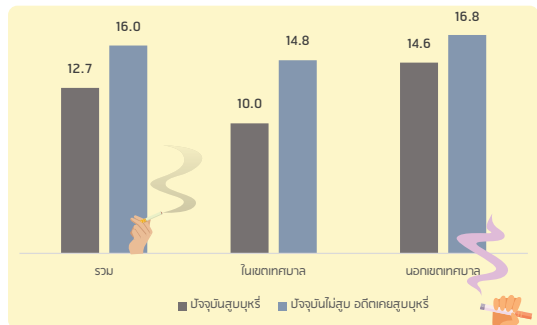
1/ คำนวณจากผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่เป็นประจำ 2/ คำนวณจากผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ทุกวัน

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้สูงอายุ ในปี 2564 พบว่าในปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ร้อยละ 12.7 ส่วนผู้สูงอายุที่ปัจจุบันไม่สูบบุหรี่แต่ในอดีตเคยสูบบุหรี่ร้อยละ 16.0 สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ใน

นอกเขตเทศบาลที่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน (ร้อยละ 14.6) กับผู้สูงอายุที่เคยสูบบุหรี่ในอดีตแต่ปัจจุบันไม่ได้สูบแล้ว (ร้อยละ 16.8) มีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วน

ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล

แผนภูมิ 34 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

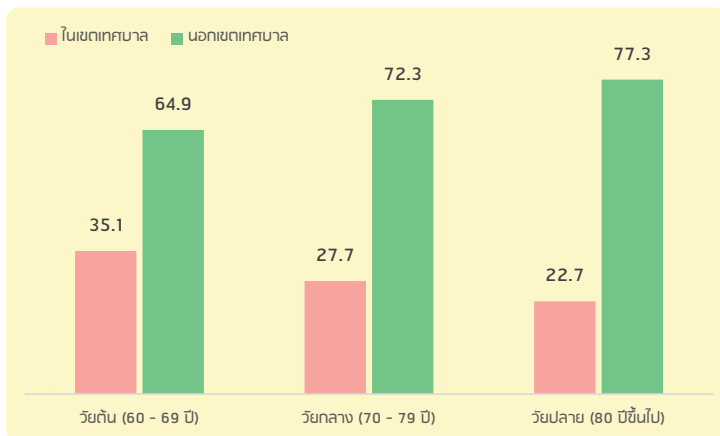
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เคยสูบในอดีตแต่ปัจจุบันไม่ได้สูบแล้ว ร้อยละ 14.8 และปัจจุบันสูบบุหรี่มีเพียงร้อยละ 10.0

เมื่อพิจารณาผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง จะเห็นว่าผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนการสูบบุหรี่มากกว่าในเขตเทศบาลทุกกลุ่มวัย โดยในเขตเทศบาล พบอัตราการสูบบุหรี่มากที่สุดในวัยต้น (ร้อยละ 35.1) รองลงมาวัยกลาง (ร้อยละ 27.7) และวัยปลาย (ร้อยละ 22.7) ตามลำดับ ในขณะที่นอกเขตเทศบาล พบอัตราการสูบบุหรี่มากที่สุดในวัยปลาย (ร้อยละ 77.3) รองลงมาเป็นวัยกลาง (ร้อยละ 72.3) และวัยต้น (ร้อยละ 64.9) ตามลำดับ จากข้อมูลจะเห็นว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางและวัยปลายที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการสูบบุหรี่มากกว่าในเขตเทศบาลเกือบ 2-3 เท่า ดังนั้น คนในครอบครัว หรือผู้ดูแลควรให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงผลเสียต่อสุขภาพจากการสูบบุหรี่ให้มากยิ่งขึ้นรวมถึงภาครัฐและชุมชน

แผนภูมิ 35 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

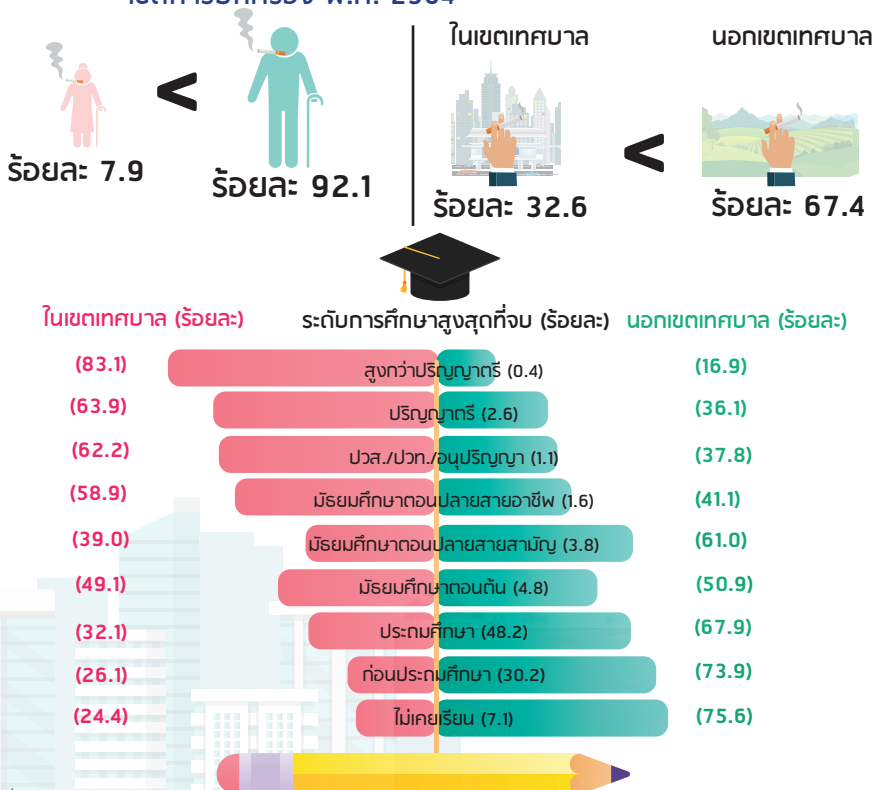

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

พิจารณาการสูบบุหรี่กับลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่า ผู้สูงอายุชายมีอัตราการสูบบุหรี่มากกว่าผู้สูงอายุหญิงเกินกว่า 10 เท่า (ผู้สูงอายุชาย ร้อยละ 92.1) (ผู้สูงอายุหญิง ร้อยละ 7.9) และเมื่อเปรียบเทียบตามเขตการปกครอง ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 67.4) ในด้านระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ พบอัตราการสูบบุหรี่มากที่สุดในผู้สูงอายุที่จบระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 48.2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง สำหรับในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่จบระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 83.1) ส่วนนอกเขตเทศบาลเป็นผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียน (ร้อยละ 75.6)

แผนภูมิ 36 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

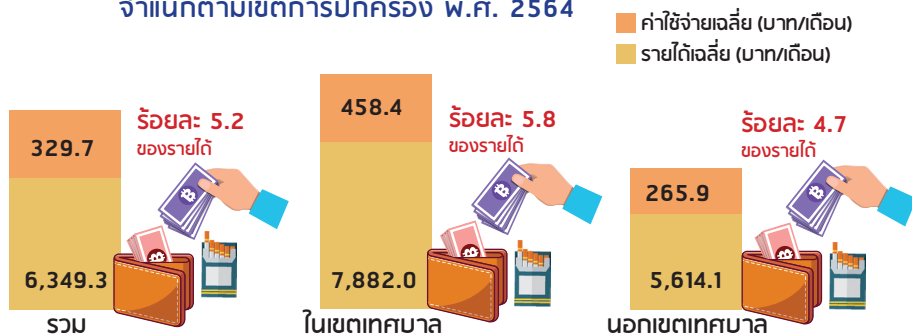
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อวิเคราะห์รายได้เฉลี่ยกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อบุหรี่มาสูบสำหรับผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 6,349.3 บาท/เดือน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อบุหรี่มาสูบ 329.7 บาท/เดือน (คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน) เมื่อเปรียบเทียบกับเขตการปกครอง ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 7,882 บาท/เดือน ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลประมาณ 5,614 บาท/เดือน โดยผู้สูงอายุในเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่ซื้อบุหรี่มาสูบประมาณ 458.4 บาท/เดือน (คิดเป็นร้อยละ 5.8 ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน) ซึ่งมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลที่มีค่าใช้จ่ายเพียง 265.9 บาท/เดือน (คิดเป็นร้อยละ 4.7 ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน)

แผนภูมิ 37 รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่

จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัย พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นที่อยู่ในเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่มาสูบมากที่สุดถึง 503.9 บาท/เดือน ในขณะที่ผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อบุหริน้อยที่สุดเพียง 146.7 บาท/เดือน จากข้อมูลจะเห็นว่า ถึงแม้ผู้สูงอายุนอกเขตเทศบาลจะมีอัตราการสูบบุหรี่สูง แต่เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรืแล้วกลับเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรืมากกว่าในทุกกลุ่มวัย

ตาราง 13 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่ซื้อบุหรี่มาสูบต่อเดือนของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

เขตการปกครอง/ กลุ่มวัย	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
วัยต้น (60 - 69 ปี)	503.9	300.1	372.7
วัยกลาง (70 - 79 ปี)	329.5	204.0	239.3
วัยปลาย (80 ปีขึ้นไป)	216.3	146.7	162.8
รวม	458.4	265.9	329.7

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อวิเคราะห์ปริมาณการสูบบุหรี่ที่ผลิตจากโรงงานและบุหรี่มวนเองในแต่ละวันของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุสูบบุหรี่ทั้งสองประเภทนี้เฉลี่ยรวมประมาณ 9.7 มวนต่อวัน เมื่อพิจารณาตามเพศและเขตการปกครอง การสูบบุหรี่มากที่สุดเป็นผู้สูงอายุชายนอกเขตเทศบาลเฉลี่ย 10.0 มวนต่อวันและการสูบบุหรี่น้อยที่สุดเป็นผู้สูงอายุหญิงในเขตเทศบาลเฉลี่ย 6.7 มวนต่อวัน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลสูบบุหรี่มากที่สุดเฉลี่ย 10.0 มวนต่อวัน และวัยปลายในเขตเทศบาลสูบบุหรี่น้อยที่สุด 7.1 มวนต่อวัน ซึ่งจากการสูบบุหรี่เฉลี่ยประมาณ 6 - 10 มวนต่อวันทำให้เกิดภาระทางค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ และยังส่งผลเสียต่อสุขภาพอีกด้วย ดังนั้นการรณรงค์ให้เลิกสูบบุหรี่จึงเป็นสิ่งสำคัญ

แผนภูมิ 38 ปริมาณการสูบบุหรี่ในแต่ละวันของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ กลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ในเขตเทศบาลเฉลี่ย
9.5 มวนต่อวัน

นอกเขตเทศบาลเฉลี่ย
9.8 มวนต่อวัน

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

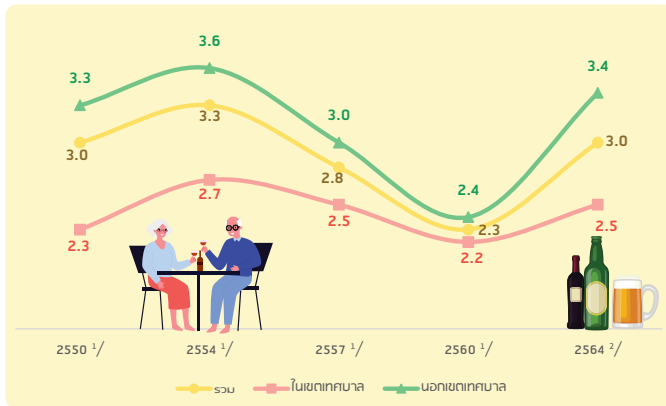
ทั้งนี้ มีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 65.7 ที่ปัจจุบันสูบบุหรี่แต่ตระหนักถึงอันตรายของบุหรี่และอยากเลิกสูบบุหรี่^{1/} โดยเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ 21.0 นอกเขตเทศบาลร้อยละ 44.7 เมื่อพิจารณากลุ่มวัยของผู้สูงอายุพบว่ากลุ่มที่อยากเลิกสูบบุหรี่มากที่สุดคือ ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นร้อยละ 48.0 รองลงมาเป็นวัยกลาง ร้อยละ 14.9 และวัยปลายร้อยละ 2.8 ตามลำดับ เป็นที่น่าสนใจ ถึงแม้ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะตระหนักถึงอันตรายของบุหรี่ แต่ก็ยังพบการสูบบุหรี่ในจำนวนที่มากกว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาล

ปี 2564 อัตราการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นประจำ/ทุกวัน กลับมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นประจำ/ทุกวัน เป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ จากข้อมูล พบว่า อัตราการดื่มเครื่องดื่ม

1/ ประมวลผลเพิ่มเติมจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แอลกอฮอล์เป็นประจำ/ทุกวันของผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 3.0 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 2.3 ในปี 2560 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.0 ในปี 2564 ซึ่งเมื่อพิจารณาระหว่างเขตการปกครอง จะเห็นว่าทั้งสองพื้นที่ มีแนวโน้มไปในลักษณะเดียวกันทั้งผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ซึ่งผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ/ทุกวันมากกว่าในเขตเทศบาลมาโดยตลอด

แผนภูมิ 39 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ/ทุกวัน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564

ที่มา: 1/ สํารวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สํานักงานสถิติแห่งชาติ

2/ ประมวลผลจากสํารวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564

สํานักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ข้อถกเถียงเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความแตกต่างกัน โดย

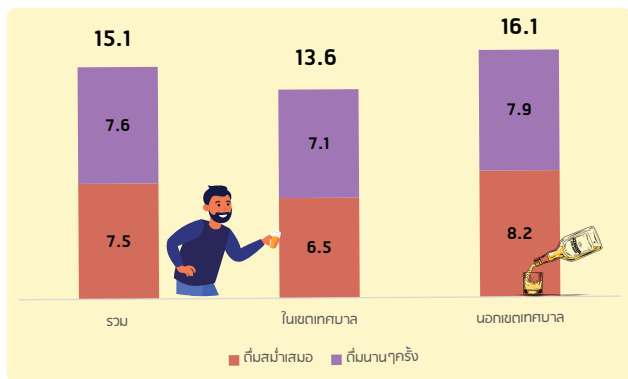
1/ คํานวนจากผู้สูงอายุที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ

2/ คํานวนจากผู้สูงอายุที่ดื่มแอลกอฮอล์ทุกวัน

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในปี 2564 พบผู้สูงอายุที่ดื่มใน 12 เดือนที่แล้ว ร้อยละ 15.1 แบ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมการดื่มสม่ำเสมอร้อยละ 7.5 และผู้สูงอายุที่ดื่มนานๆ ครั้ง ร้อยละ 7.6 โดยผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีพฤติกรรมมากกว่าในเขตเทศบาลทั้ง 2 พฤติกรรม

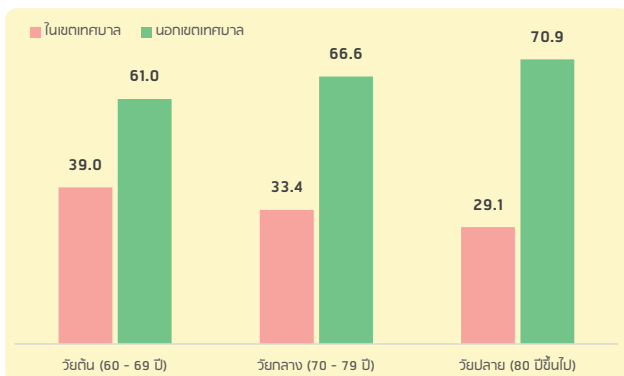
แผนภูมิ 40 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มใน 12 เดือนที่แล้ว เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาการดื่มใน 12 เดือนที่แล้วตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง จะเห็นว่า ในเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด (ร้อยละ 39.0) รองลงมาวัยกลาง (ร้อยละ 33.4) และวัยปลาย (ร้อยละ 29.1) ส่วนนอกเขตเทศบาลเป็นผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดถึงร้อยละ 70.9 รองลงมาเป็นวัยกลาง (ร้อยละ 33.4) และวัยต้น (ร้อยละ 39.0) ตามลำดับ

แผนภูมิ 41 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 12 เดือนที่แล้ว จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

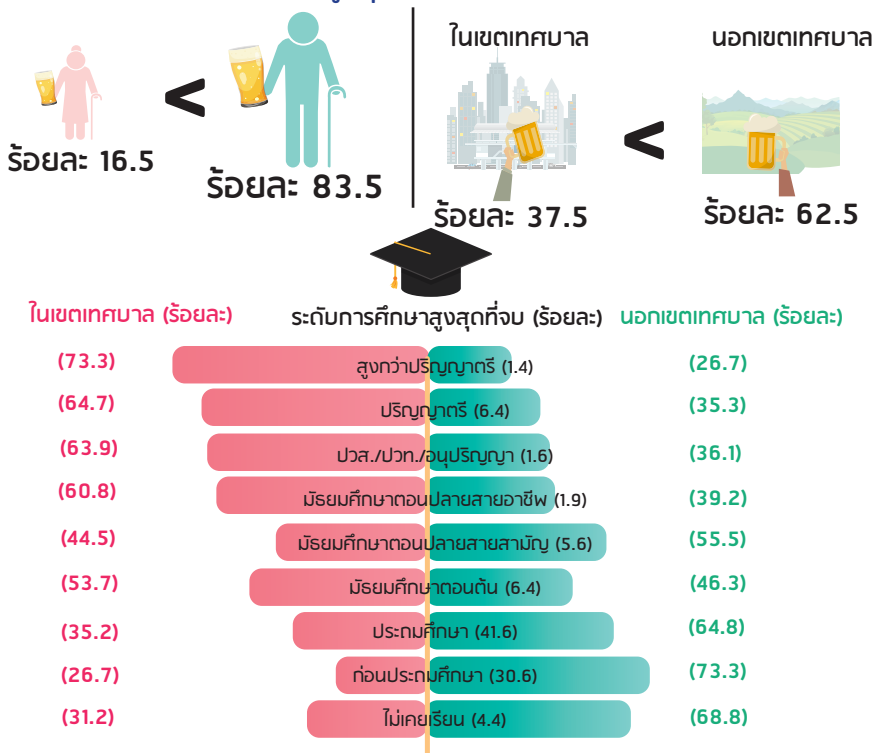

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ซึ่งจากข้อมูลเห็นว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลาง และวัยปลายที่อยู่นอกเขตเทศบาล มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในเขตเทศบาลเกือบ 2-3 เท่า

พิจารณาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุชาย (ร้อยละ 83.5) ที่มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าผู้สูงอายุหญิง (ร้อยละ 16.5) และเมื่อเปรียบเทียบตามเขตการปกครอง ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 62.5) ในด้านระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ พบอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดในผู้สูงอายุที่จบระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 41.6) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง สำหรับในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่จบระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 73.3) ส่วนนอกเขตเทศบาลเป็นผู้สูงอายุที่จบระดับก่อนประถมศึกษา (ร้อยละ 73.3)

แผนภูมิ 42 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อวิเคราะห์รายได้เฉลี่ยกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อครั้งที่บ้านและที่ร้าน สำหรับผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 8,690.4 บาท/เดือน โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งละ 195.3 บาท เมื่อเปรียบเทียบตามเขตการปกครอง ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 11,134.6 บาท/เดือน ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลประมาณ 7,243.9 บาท/เดือน โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งละ 244.3 บาท ซึ่งมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลที่มีค่าใช้จ่ายครั้งละ 164.9 บาท โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งจากการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คิดเป็นร้อยละ 2.2-2.3 ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แผนภูมิ 43 รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้สูงอายุ จากการดื่มที่บ้านตนเอง/บ้านผู้อื่น พบว่า มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครั้งละประมาณ 137.5 บาท โดยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นที่อยู่ในเขตเทศบาลที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการดื่มที่บ้านมากที่สุดครั้งละ 169.8 บาท ส่วนการไปดื่มที่ร้านมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครั้งละ 273.0 บาท โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการดื่มที่ร้านมากที่สุดเป็นผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นเช่นกัน ครั้งละ 353.6 บาท

ตาราง 14 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของผู้สูงอายุจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่บ้าน จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

เขตการปกครอง/ กลุ่มวัย	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
วัยต้น (60 - 69 ปี)	169.8	129.2	145.2
วัยกลาง (70 - 79 ปี)	127.9	107.1	113.9
วัยปลาย (80 ปีขึ้นไป)	121.8	88.2	98.1
รวม	161.6	122.9	137.5

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 15 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของผู้สูงอายุจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ร้าน จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

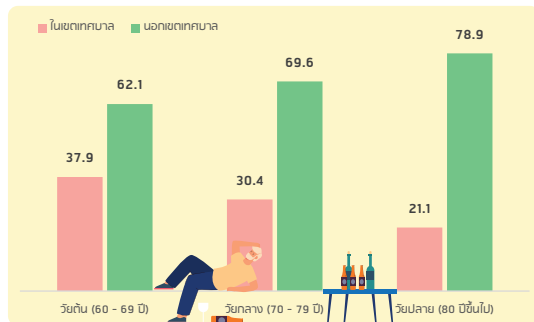
เขตการปกครอง/ กลุ่มวัย	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
วัยต้น (60 - 69 ปี)	353.6	226.9	287.1
วัยกลาง (70 - 79 ปี)	218.6	239.7	231.6
วัยปลาย (80 ปีขึ้นไป)	101.3	123.1	116.3
รวม	329.8	225.6	273.0

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับปริมาณการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุ ร้อยละ 29.9 เคยตีหมักหรือตีปริมาณที่มากในครั้งเดียว โดยเป็นผู้สูงอายุชาย ถึงร้อยละ 90.3 ส่วนผู้สูงอายุหญิงเคยตีหมักเพียงร้อยละ 9.7 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง พบว่า การตีหมักของทั้ง 3 กลุ่มวัย ล้วนเป็นผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล โดยกลุ่มวัยปลายที่มีอัตราตีหมักถึงร้อยละ 78.9 รองลงมาเป็นวัยกลางร้อยละ 69.6 และวัยต้นร้อยละ 62.1

แผนภูมิ 44 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มหนักหรือดื่มปริมาณมาก จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อสอบถามผลกระทบด้านปัญหาสุขภาพจากการดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่ดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพเลย (ร้อยละ 87.8) รองลงมามีปัญหาเล็กน้อย แต่สามารถดูแลตนเองและทำกิจวัตรประจำวันได้ (ร้อยละ 10.7) มีปัญหารุนแรงปานกลาง ไม่ต้องไปพบแพทย์ แต่มีผลกระทบต่อการทำกิจวัตรประจำวัน (ร้อยละ 0.8) มีปัญหารุนแรงต้องพบแพทย์หรือเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล (ร้อยละ 0.4) และเจ็บป่วยเป็นโรค (เช่น พิษสุราเรื้อรัง โรคตับฯ) ต้องได้รับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 0.3)

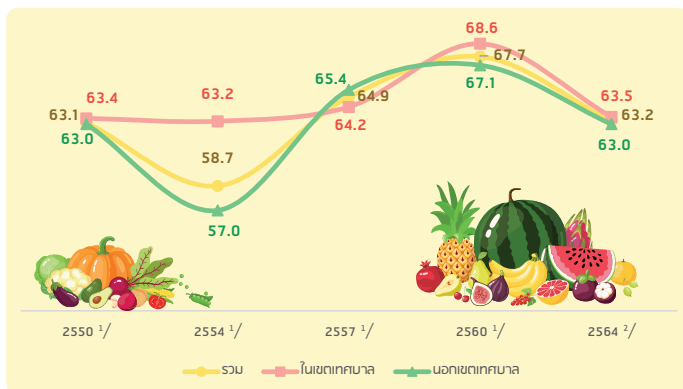
นอกจากส่งผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อความสามารถในการควบคุมสติ ซึ่งการดื่มแล้วขับถือเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน จากข้อมูล พบว่า ร้อยละ 23.9 เป็นผู้สูงอายุที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างขับรถยนต์/รถจักรยานยนต์ และส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล เมื่อสอบถามถึงการได้รับอุบัติเหตุ พบว่า ร้อยละ 16.4 เคยได้รับบาดเจ็บ/อุบัติเหตุจากการขับขี่ เนื่องจากมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผู้สูงอายุเกินครึ่งรับประทานผัก/ผลไม้เป็นประจำทุกวัน และมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก สำหรับการรับประทานอาหารเช้าและ

2/ ประมวลผลเพิ่มเติมจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

มีประโยชน์ถือเป็นผลลัพธ์สำคัญต่อสุขภาพ จึงควรส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการกินอาหารในสัดส่วนที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อร่างกายและหลีกเลี่ยงอาหารประเภทไขมันสูงหรือประเภทรสชาติจัด เมื่อพิจารณากลุ่มอาหารที่ส่งผลดีต่อสุขภาพหรือการรับประทานผัก/ผลไม้เป็นประจำ/ทุกวัน จากข้อมูลพบว่า ผู้สูงอายุรับประทานกลุ่มอาหารที่ส่งผลดีต่อสุขภาพเป็นประจำ/ทุกวัน ในอัตราที่สูงเกินครึ่งมาโดยตลอด ในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 63.1 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 58.7 ในปี 2554 หลังจากนั้นก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนถึงร้อยละ 67.7 ในปี 2560 และร้อยละ 63.2 ในปี 2564 ซึ่งในระยะหลังมีการตื่นตัวเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แนวโน้มดีขึ้น เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง อัตราการรับประทานอาหารที่ส่งผลดีต่อสุขภาพเป็นประจำ/ทุกวันของผู้สูงอายุ พบในผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมากกว่า โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 68.6 ในปี 2560 และลดลงเป็นร้อยละ 63.5 ในปี 2564 ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีเพียงร้อยละ 57.0 ในปี 2554 ซึ่งเป็นช่วงที่แตกต่างจากในเขตเทศบาลอย่างชัดเจน จากนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 63.0 ในปี 2564

แผนภูมิ 45 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้เป็นประจำ/ทุกวัน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564

ที่มา: 1/ สํารวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สํานักงานสถิติแห่งชาติ

2/ ประมวลผลจากสํารวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สํานักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: ข้อมูลเรื่องการรับประทานผัก/ผลไม้ มีความแตกต่างกัน โดย

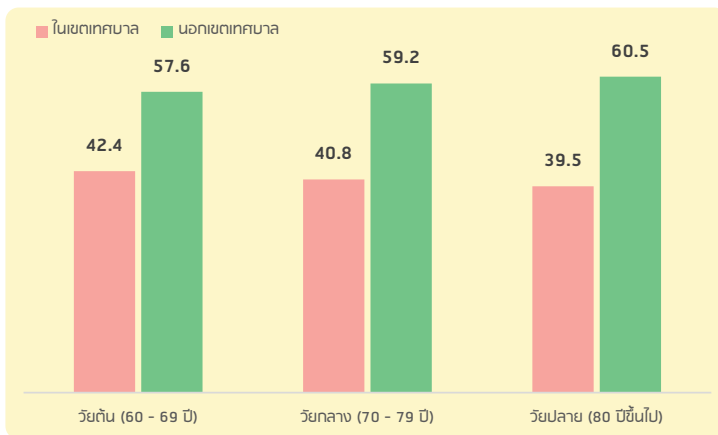
1/ คํานวณจากผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้เป็นประจำ

2/ คํานวณจากผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้ทุกวัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุทุกกลุ่มวัยที่อยู่นอกเขตเทศบาลรับประทานผัก/ผลไม้มากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล แต่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นรับประทานมากที่สุด (ร้อยละ 42.4) ส่วนนอกเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายรับประทานมากที่สุด (ร้อยละ 60.5)

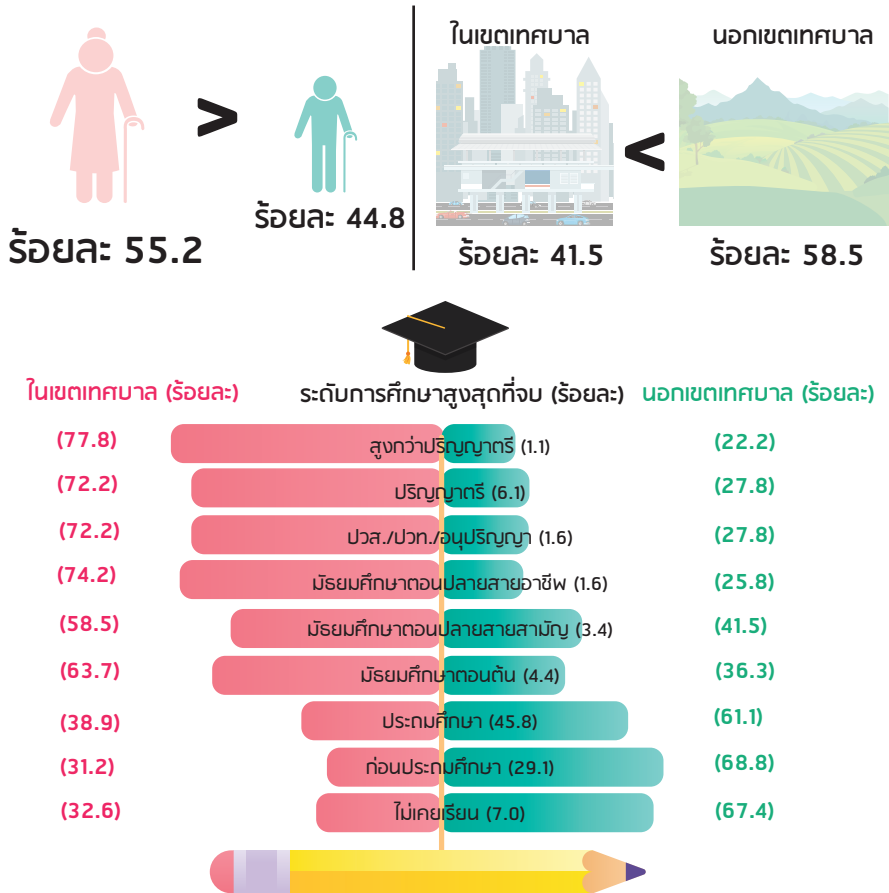
แผนภูมิ 46 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

พิจารณาการรับประทานผัก/ผลไม้กับลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ พบว่า ผู้สูงอายุชายกับหญิงรับประทานไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเป็นผู้สูงอายุหญิง (ร้อยละ 55.2) มากกว่าผู้สูงอายุชาย (ร้อยละ 44.8) และส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 58.5) ในด้านระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ พบพฤติกรรมการรับประทานผัก/ผลไม้มากที่สุด ในผู้สูงอายุที่จบระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 45.8) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง สำหรับในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่จบระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 77.8) ส่วนนอกเขตเทศบาลเป็นผู้สูงอายุที่จบระดับก่อนประถมศึกษา (ร้อยละ 68.8)

แผนภูมิ 47 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานผัก/ผลไม้ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

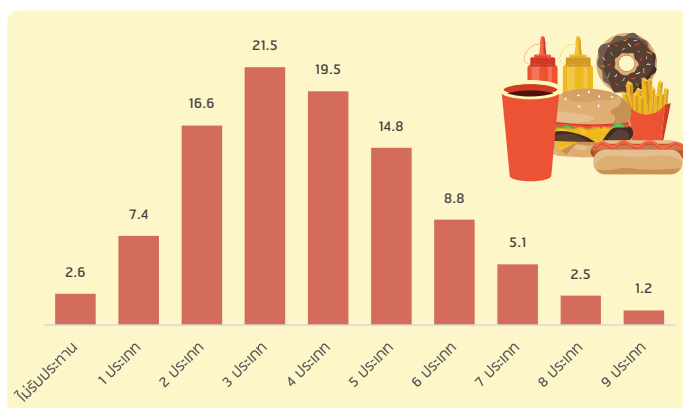
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพเก่าประเภท ได้แก่ 1) อาหารแปรรูปประเภทเนื้อสัตว์ 2) อาหารสำเร็จรูป 3) อาหารไขมันสูง 4) อาหารจานด่วน 5) อาหารกึ่งสำเร็จรูป 6) ขนมทานเล่นหรือขนมกรุบกรอบ 7) เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์บรรจุขวด 8) เครื่องดื่มชง และ 9) เครื่องดื่มที่มีสารทดแทนความหวาน ซึ่งหากมีการบริโภคอาหารในกลุ่มนี้ปริมาณมาก เป็นปัจจัยที่ทำให้มีความเสี่ยงต่อสุขภาพและเป็นสาเหตุของ

การเกิดโรคเรื้อรัง จากข้อมูล 3 ลำดับแรกของการรับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 21.5 รับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพสามประเภท ร้อยละ 19.5 รับประทานสี่ประเภท และร้อยละ 16.6 รับประทานสองประเภท โดยรับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพครบทั้งเก้าประเภทพบในอัตราน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.2 โดยเมื่อพิจารณากลุ่มวัยของผู้สูงอายุที่รับประทานครบทั้งเก้าประเภท พบว่า เป็นผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นมากที่สุดถึงร้อยละ 77.1 รองลงมาวัยกลาง ร้อยละ 20.8 และวัยปลายร้อยละ 2.1 ซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนคำนึงถึงสัดส่วนในการรับประทานอาหารประเภทนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากการรับประทานอาหารที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาวเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามการบริโภคอาหารทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่ส่งผลดีต่อสุขภาพหรือผลเสียต่อสุขภาพล้วนต้องคำนึงถึงสัดส่วนปริมาณในการรับประทานให้เหมาะสมแก่ร่างกายและตามวัยของตนเอง

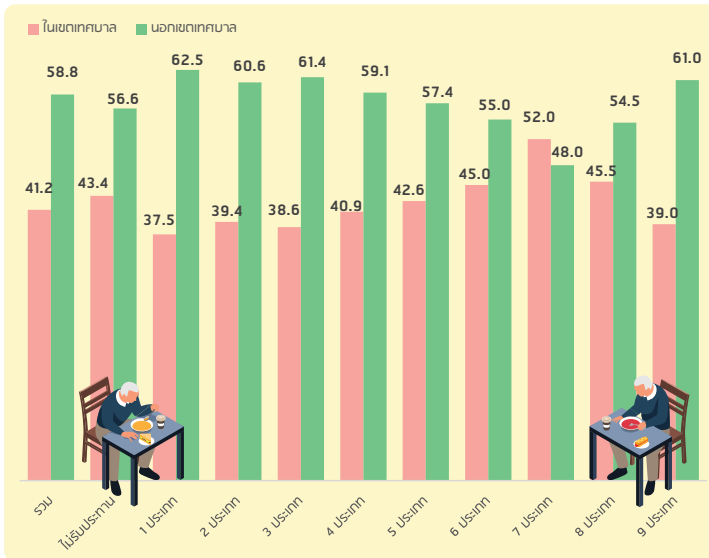
แผนภูมิ 48 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ จำแนกตามจำนวนของประเภทอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจำนวนประเภทการรับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพตามเขตการปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล

แผนภูมิ 49 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ จำแนกตามจำนวนของประเภทอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

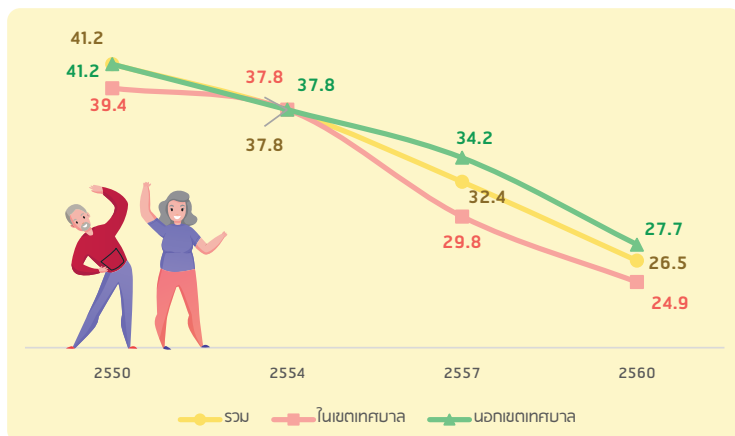

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาการออกกำลังกายเป็นประจำ ซึ่งเป็น 1 ในกลยุทธ์ “5อ.” ที่เป็นแนวทางสำคัญซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีไปพร้อมๆ กับสุขภาพที่ยืนยาว จะเห็นได้ว่า อัตราการออกกำลังกายเป็นประจำของผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 41.2 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 26.5 ในปี 2560 โดยผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลออกกำลังกายเป็นประจำมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล เพื่อเป็นการส่งเสริมการออกกำลังกาย อาจต้องมุ่งไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตเทศบาลมากขึ้น รวมถึงการให้ความรู้การออกกำลังกายที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

แผนภูมิ 50 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายเป็นประจำ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560

ที่มา: สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ กิจกรรมทางกายเป็นการส่งเสริมสุขภาพอีกด้านหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงต่อร่างกาย ทั้งนี้ในผู้สูงอายุควรมีการเลือกทำกิจกรรมที่เหมาะสมด้วย โดยเมื่อพิจารณาจากข้อมูลการทำกิจกรรมทางกาย ซึ่งประกอบด้วย

1. การทำงานหรือออกแรง (ระดับหนัก/ปานกลาง)
2. การเดินทางโดยการเดินหรือขี่จักรยาน
3. การเล่นกีฬา/ออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการ (ระดับหนัก/ปานกลาง)

โดยทั้ง 3 กิจกรรม ต้องทำในระยะเวลาติดต่อกันมากกว่า 10 นาที ในปี 2564 พบว่า มีผู้สูงอายุร้อยละ 64.6 ทำงานหรือออกแรง (ระดับหนัก/ปานกลาง) ผู้สูงอายุร้อยละ 25.9 ทำกิจกรรมเดินทางโดยการเดินหรือขี่จักรยาน และผู้สูงอายุร้อยละ 19.6 ทำกิจกรรมเล่นกีฬา/ออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการ (ระดับหนัก/ปานกลาง) โดยเมื่อพิจารณาจากกิจกรรมทางกายทั้ง 3 ประเภทตามเขตการปกครอง ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลทำงาน/ออกแรง และเดินทางโดยการเดินหรือขี่จักรยานมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 59.3 และร้อยละ 53.2) ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลเล่นกีฬา มากกว่า (ร้อยละ 54.0)

แผนภูมิ 51 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกาย จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาสถานที่เล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย 3 ลำดับแรกในปี 2564 ของผู้สูงอายุที่ระบุว่าทำกิจกรรมทางกายเพียงพอ พบว่า ร้อยละ 68.6 ออกกำลังกายบริเวณบ้าน ร้อยละ 15.1 ออกกำลังกายที่สวนสาธารณะ/สวนสุขภาพ และร้อยละ 8.4 ออกกำลังกายที่ว่างลานเอนกประสงค์ ตามลำดับ

แผนภูมิ 52 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา 3 ลำดับแรก จำแนกตามสถานที่ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับข้อจำกัดที่สำคัญของผู้สูงอายุที่ทำกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ หรือไม่ได้ทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ผู้สูงอายุเกือบครึ่งหนึ่ง ระบุว่าข้อจำกัดใน

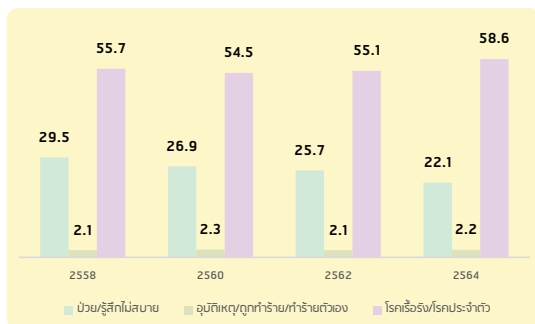

เรื่องสุขภาพไม่ดี/กลัวบาดเจ็บ (ร้อยละ 47.7) ซึ่งข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นปัญหาของผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 62.2)^{3/}

3.2 สุขภาพกาย

อัตราการเจ็บป่วยส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว เมื่อมีอายุยืนยาวขึ้น จะนำมาซึ่งภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพที่เสื่อมลง โดยพบว่า ในปี 2564 ผู้สูงอายุมีอัตราการเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวมากที่สุด (ร้อยละ 58.6) รองลงมาเป็น การรู้สึกป่วย/ไม่สบาย (ร้อยละ 22.1) และการเกิดอุบัติเหตุ/ถูกทำร้าย/ทำร้ายตัวเองน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.2) โดยการเป็นโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว มีแนวโน้มสูงขึ้นจากร้อยละ 55.7 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 58.6 ในปี 2564

แผนภูมิ 53 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยที่ไม่ต้องนอนพักรักษาในสถานพยาบาล จำแนกตามประเภทของการเจ็บป่วย พ.ศ. 2558 - 2564

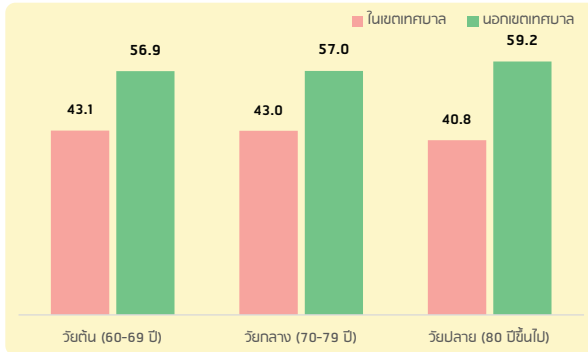

ที่มา: สำนวนจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2558 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาการเจ็บป่วยประเภทโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวตามกลุ่มวัย และเขตการปกครอง ในปี 2564 พบว่า ผู้สูงอายุทุกกลุ่มวัยที่อยู่นอกเขตเทศบาล มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวมากกว่าในเขตเทศบาล โดยผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวมากที่สุด (ร้อยละ 59.2) ส่วนในเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวมากที่สุด (ร้อยละ 43.1)

3/ ประมวลผลเพิ่มเติมจากสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 54 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังโรคประจำตัว จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

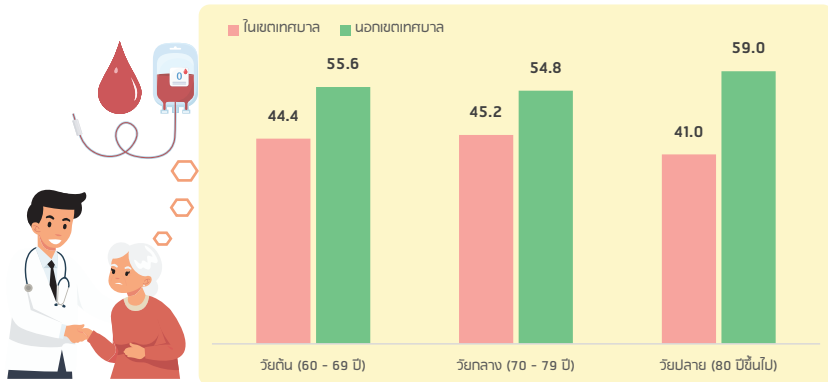

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือดพบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สำหรับกลุ่มโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัวที่ผู้สูงอายุเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด (ร้อยละ 75.9) กลุ่มโรคเบาหวานและความผิดปกติของต่อมไทรอยด์และเมตาบอลิซึม (ร้อยละ 35.9) และกลุ่มโรคความผิดปกติทางกระดูกและกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 13.2) เมื่อพิจารณากลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งมีโรคความดันโลหิตสูงประกอบอยู่ด้วย โดยกลุ่มโรคนี้เป็นโรคเรื้อรังที่นอกจากจะเกิดจากวัยที่มากขึ้นแล้ว ยังสามารถเกิดจากปัจจัยสะสมด้านพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ และมักเป็นจุดเริ่มต้นของโรคแทรกซ้อนต่างๆ ได้อีกด้วย เมื่อพิจารณากลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือดของผู้สูงอายุตามเพศ กลุ่มวัยและเขตการปกครองพบว่า ผู้สูงอายุหญิงเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด (ร้อยละ 59.8) มากกว่าผู้สูงอายุชาย (ร้อยละ 40.2) และส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล โดยผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดมากที่สุด (ร้อยละ 59.0) ในขณะที่ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางที่อยู่ในเขตเทศบาลเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดมากที่สุด (ร้อยละ 45.2) นอกจากนี้ กลุ่มโรคเบาหวานฯ และกลุ่มโรคความผิดปกติทางกระดูกฯ พบในผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าเช่นกัน (ร้อยละ 55.3 และร้อยละ 60.9)

แผนภูมิ 55 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือด จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

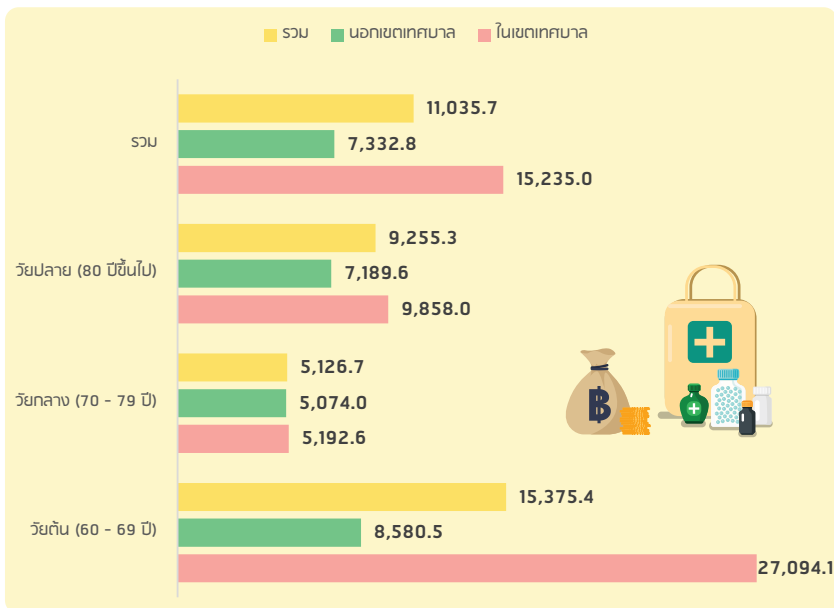
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาการเข้าพักรักษาตัวในสถานพยาบาลหรือการเป็นผู้ป่วยในของผู้สูงอายุ พบว่า ในปี 2564 ผู้สูงอายุร้อยละ 5.3 เคยเข้าพักรักษาในสถานพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน เนื่องจากสาเหตุจากการเป็นโรครุนแรงที่สุด ร้อยละ 83.2 รองลงมาจากอุบัติเหตุ ร้อยละ 16.5 และจากสาเหตุอื่นๆ ร้อยละ 0.3 โดยเป็นผู้สูงอายุหญิง (ร้อยละ 56.8) มากกว่าชาย (ร้อยละ 43.2) และเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 64.5) มากกว่าในเขตเทศบาล (ร้อยละ 35.5)

และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลการนอนพักรักษาตัวที่บ้านหลังจากออกจากสถานพยาบาล ผู้สูงอายุมีบุตรเป็นผู้ดูแลหลักร้อยละ 40.2 รองลงมาสามี/ภรรยาดูแล ร้อยละ 39.0 โดยผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแลพบมากถึงร้อยละ 10.7 ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแลเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 50.3 และในเขตเทศบาล ร้อยละ 49.7 ซึ่งเมื่อพิจารณาผู้สูงอายุกลุ่มนี้ตามกลุ่มวัย พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางมีส่วนของการไม่มีผู้ดูแลมากที่สุดถึงร้อยละ 12.1

สำหรับค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลผู้ป่วยใน พบว่า มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรวมในรอบ 12 เดือนที่แล้ว อยู่ที่ประมาณ 11,035.7 บาท โดยค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล (15,235.0 บาท) มากกว่านอกเขตเทศบาล (7,332.8 บาท) ถึง 2 เท่า เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นที่อยู่ในเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมากที่สุดประมาณ 27,094.1 บาท และผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยน้อยที่สุดประมาณ 5,074.0 บาท

แผนภูมิ 56 ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล (ผู้ป่วยใน) ในรอบ 12 เดือนที่แล้วของผู้สูงอายุ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับสวัสดิการการรักษาพยาบาลที่ผู้สูงอายุใช้ 3 ลำดับแรก^{4/}ได้แก่ บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) (ร้อยละ 74.8) สิทธิข้าราชการ หรือข้าราชการบำนาญ (ร้อยละ 15.1) และเป็นผู้สูงอายุที่มีสวัสดิการฯ แต่ไม่ได้ใช้ (ร้อยละ 5.4) ซึ่งเมื่อพิจารณาไปยังสาเหตุที่สำคัญของการไม่ได้ใช้สิทธิสวัสดิการฯ พบว่า สาเหตุหลัก 3 ลำดับแรก เนื่องมาจากต้องรอเป็นระยะเวลานาน (ร้อยละ 29.9) รองลงมา สิทธิประโยชน์ของสวัสดิการฯ ไม่ครอบคลุม (ร้อยละ 19.9) และเนื่องจากเป็นอุบัติเหตุและเจ็บป่วยฉุกเฉิน (ร้อยละ 16.7) ซึ่งสาเหตุ “ต้องรอเป็นระยะเวลานานกับอุบัติเหตุเจ็บป่วยฉุกเฉิน” เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาล ระบุไว้ ส่วนสาเหตุ “สิทธิประโยชน์ของสวัสดิการฯ ไม่ครอบคลุม” เป็นสาเหตุของผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาล นอกจากปัญหาในด้านความครอบคลุมของสิทธิรักษาพยาบาลแล้ว ปัญหาด้านระยะเวลาในการรอหรือต่อคิวยังเป็นสาเหตุหลักที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างมีครอบคลุม ดังนั้นอาจจำเป็นต้องมีการกระจายและจัดสรรผู้ให้บริการ และแหล่งให้บริการทางสุขภาพ ให้มีความทั่วถึงมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่พิการหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และมีความยากลำบากต่อการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและสวัสดิการต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้

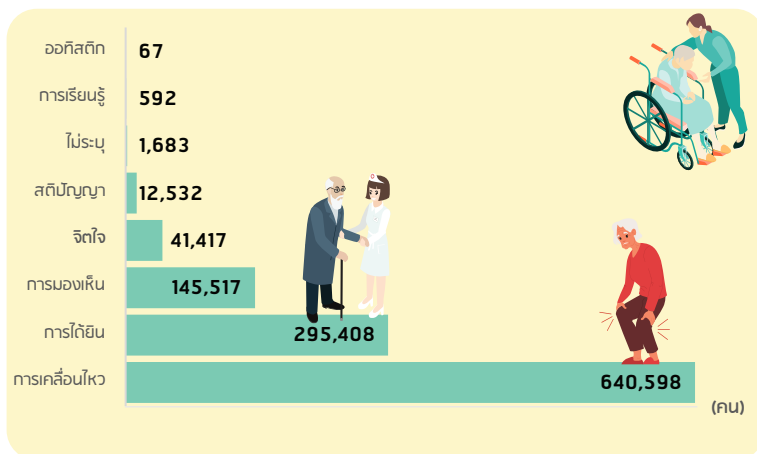

4/ ประมวลผลเพิ่มเติมจากสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติผู้สูงอายุพิการในประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 พบผู้สูงอายุพิการทั้งหมด 1,137,814 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 ของผู้สูงอายุทั้งหมด โดยความพิการที่พบมาก 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 56.3) ด้านการได้ยิน (ร้อยละ 26.0) และด้านการมองเห็น (ร้อยละ 12.8) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ความพิการด้านการเคลื่อนไหว การได้ยิน และการมองเห็น เนื่องจากส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุโดยตรง โดยพิจารณาสัดส่วนผู้สูงอายุที่พิการในแต่ละด้านรายจังหวัดแล้ว พบว่า จังหวัด 3 ลำดับแรกที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุพิการด้านการเคลื่อนไหวมากที่สุด คือ จังหวัดบุรีรัมย์ (ร้อยละ 4.6) นครราชสีมา (ร้อยละ 4.2) และกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 4.2) ส่วนจังหวัด 3 ลำดับแรกที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุพิการด้านการได้ยินมากที่สุด คือ จังหวัดสุรินทร์ (ร้อยละ 8.4) นครราชสีมา (ร้อยละ 7.8) และร้อยเอ็ด (ร้อยละ 6.4) และสำหรับจังหวัด 3 ลำดับแรกที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุพิการด้านการมองเห็นมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 5.0) ชัยภูมิ (ร้อยละ 4.4) และอุบลราชธานี (ร้อยละ 4.1)

แผนภูมิ 57 จำนวนผู้สูงอายุพิการ จำแนกตามด้านความพิการ พ.ศ. 2563

ที่มา: สถิติผู้สูงอายุพิการในประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 กรมกิจการสูงอายุ

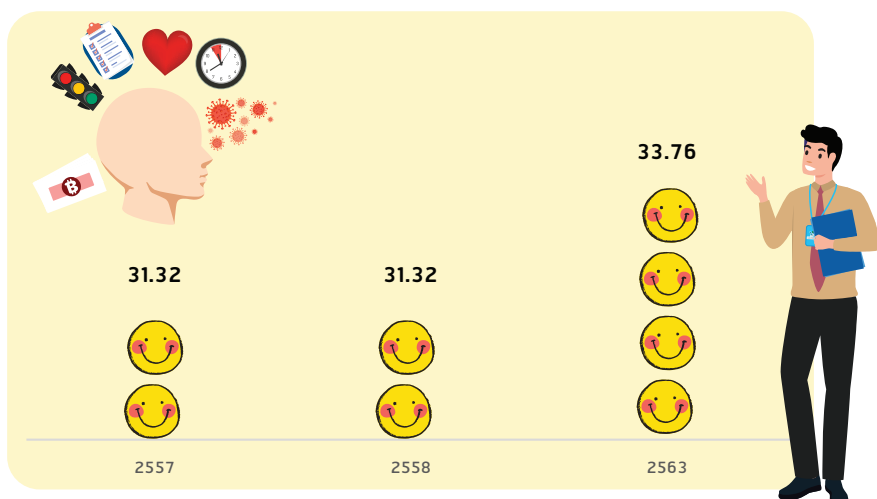
3.3 สุขภาพจิต

ผู้สูงอายุมีคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น นอกจากสุขภาพกายแล้ว สุขภาพจิตใจถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อการดำรงชีวิต จากสถิติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้สำหรับสุขภาพจิตของคนทั่วไป (27.01 – 34.00 คะแนน) นั่นคือ มีสุขภาพจิตเท่ากับคนปกติและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็น 33.76 คะแนน ในปี 2563

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตตามเพศและเขตการปกครอง ในปี 2563 พบว่า ในภาพรวมผู้สูงอายุชายมีคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิต (34.08 คะแนน) สูงกว่าผู้สูงอายุหญิง (33.45 คะแนน) และเมื่อเปรียบเทียบตามเขตการปกครอง ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลและในเขตเทศบาลมีคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตไม่แตกต่างกันมากนัก คือ 33.86 คะแนน และ 33.62 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ตามเพศและเขตการปกครอง จะเห็นว่า ผู้สูงอายุชายที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตมากที่สุด (34.18 คะแนน) และผู้สูงอายุหญิงที่อยู่ในเขตเทศบาลมีคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตน้อยที่สุด (33.36 คะแนน)

แผนภูมิ 58 คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2557 2558 และ 2563

ที่มา: สํารวจสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย พ.ศ. 2557 2558 และ 2563 สํานักงานสถิติแห่งชาติ

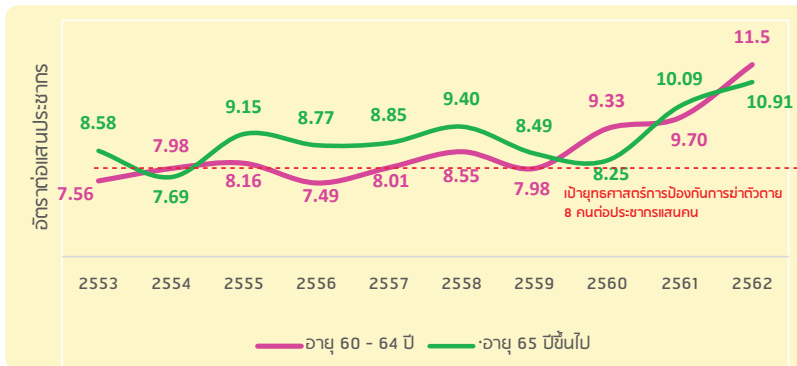
ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง พ.ศ. 2563

เขตการปกครอง/ เพศ	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	รวม
ชาย	33.93	34.18	34.08
หญิง	33.36	33.53	33.45
รวม	33.62	33.86	33.76

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย พ.ศ. 2563 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม จากสถิติสุขภาพคนไทย อัตราตายจากการฆ่าตัวตายของประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่ปี 2560 ผู้ที่มีอายุ 60 – 64 ปี เริ่มมีอัตราตายที่มากกว่า ผู้อายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นที่น่ากังวลว่าอัตราตายจากการฆ่าตัวตายจะสูงกว่าเป้าหมายยุทธศาสตร์ป้องกันการฆ่าตัวตายปี 2564-2565 ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้ตั้งเป้าลดอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จไม่เกิน 8 คนต่อแสนประชากร

แผนภูมิ 59 อัตราตายจากการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2553 – 2562

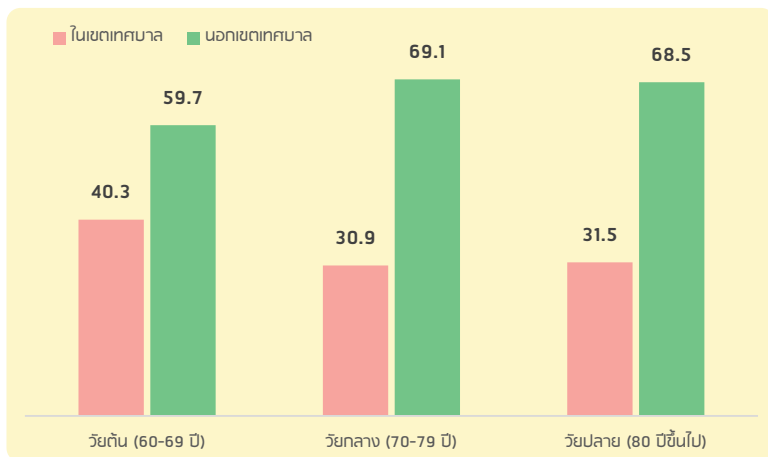

ที่มา: การตายจากข้อมูลมรณบัตร ข้อมูลประชากรกลางปี พ.ศ. 2553 - 2562 กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข

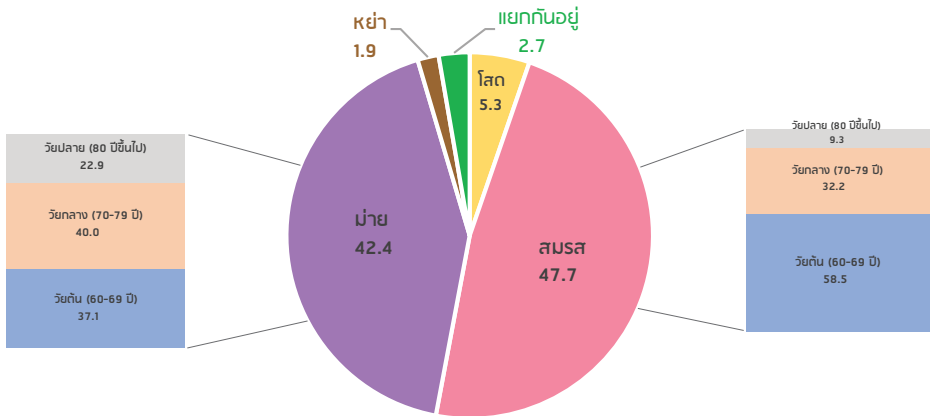
จากข้อมูลการประเมินสถานะสุขภาพด้านความวิตกกังวลหรือซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ในปี 2564 พบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 15.5 มีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้า โดยเป็นผู้สูงอายุหญิง (ร้อยละ 65.5) มากกว่าผู้สูงอายุชาย (ร้อยละ 34.5) เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มวัยและเขตการปกครอง จะเห็นว่า สำหรับในเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้นร้อยละ 40.3 มีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้า ส่วนนอกเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางร้อยละ 69.1 มีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้า เป็นที่น่าสนใจ เมื่อพิจารณาผู้สูงอายุที่รู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้ากับสถานภาพสมรส พบว่า ผู้สูงอายุที่สมรสมีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้ามากที่สุด (ร้อยละ 47.7) รองลงมาผู้สูงอายุที่เป็นม่าย (ร้อยละ 42.4) โสด (ร้อยละ 5.3) แยกกันอยู่ (ร้อยละ 2.7) และหย่า (ร้อยละ 1.9) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์กลุ่มวัยของผู้สูงอายุที่สมรส พบว่า เป็นกลุ่มวัยต้นถึงร้อยละ 58.5 ที่มีความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้า ส่วนผู้สูงอายุที่เป็นม่ายส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลาง (ร้อยละ 40.0)

แผนภูมิ 60 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้า จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิ 61 ร้อยละของผู้สูงอายุที่รู้สึกวิตกกังวล/ซึมเศร้า จำแนกตามสถานภาพสมรส กลุ่มวัย พ.ศ. 2564

ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จะเห็นว่าผู้สูงอายุที่ยังคงพบปัญหาในด้านสภาพจิตใจซึ่งอาจเกิดจากการไม่ได้อยู่ด้วยกับบุตรหลานหรือการกลับมาอยู่คนเดียวที่บ้านเกิด การดูแลและเสริมสร้างสภาพจิตใจที่ดีของผู้สูงอายุเป็นเรื่องสำคัญ โดยสามารถเริ่มต้นได้จากสถาบันครอบครัวเป็นลำดับแรก

4

สวัสดิการและ บทบาททาง สังคม

จากแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545–2565)

ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

ผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงใน

ปัจจุบันที่เน้นกระบวนการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อม

ของประชากรเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพ

พัฒนาส่งเสริมการคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองได้

โดยมีครอบครัวเกื้อหนุน ชุมชนช่วยเหลือ สังคมรัฐเกื้อกูล การตระหนักในคุณค่า

และศักยภาพ การบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ในครอบครัว

และชุมชนได้อย่างมีความสุข

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมต่างๆ ทางสังคมและชุมชน นอกจาก

จะทำให้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางสังคมแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมและ

สนับสนุนให้นำศักยภาพของตนเอง ทั้งที่เป็นความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์ที่

สั่งสมมาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมได้เป็นอย่างดี

4.1 สวัสดิการทางสังคม

ผู้สูงอายุมีสิทธิสวัสดิการหลากหลายในมิติด้านต่างๆ ทั้งด้านสุขภาพ

สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการสงเคราะห์ โดยค่ารักษาพยาบาล

ถือเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพหนึ่งด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า มีแนวโน้ม

การใช้สวัสดิการรักษายาของรัฐบาลเพิ่มจากร้อยละ 86.6 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 99.2

ในปี 2560 โดยในเขตเทศบาลมีการใช้สวัสดิการฯ เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

จากร้อยละ 79.6 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 98.9 ในปี 2560 เมื่อพิจารณา

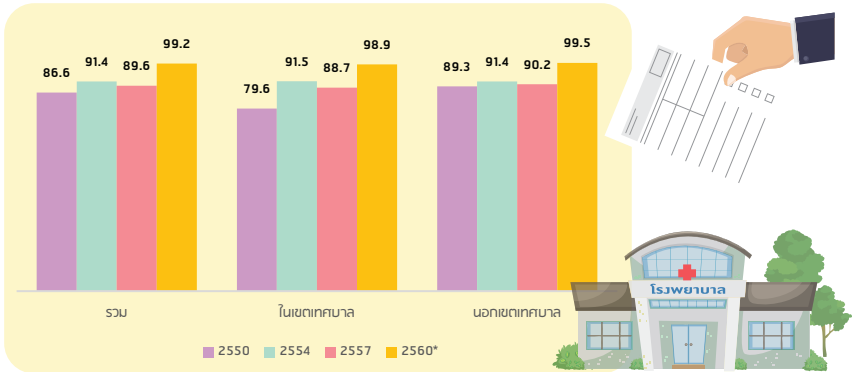
สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลหลักในปี 2560 พบว่า ร้อยละ 83.2 เป็นสวัสดิการ

จากรัฐ คือ ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) รองลงมาคือ ข้าราชการหรือ

ข้าราชการบำนาญ ประกันสังคม/กองทุนเงินทดแทน และรัฐวิสาหกิจ คือ ร้อยละ

13.0 1.6 และ 1.5 ตามลำดับ

แผนภูมิ 62 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ใช้สวัสดิการรักษายาบาลของรัฐ จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560

ที่มา: สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
หมายเหตุ : ปี 2560 ข้อมูลรายละเอียดจะแตกต่างจากปีอื่นๆ คือ ถามการมีสวัสดิการค่า
รักษายาบาลหรือไม่ ถ้ามี เป็นประเภทใด

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 ข้อมูลรายงานเกี่ยวกับระบบทะเบียนประชากรตามสิทธิสวัสดิการ 3 อันดับแรกที่พบผู้สูงอายุในระบบส่วนใหญ่ร้อยละ 76.5 อยู่ในสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (UCS+WEL)^{1/} รองลงมาร้อยละ 15.3 เป็นสิทธิข้าราชการ/สิทธิรัฐวิสาหกิจ และร้อยละ 2.9 เป็นสิทธิประกันสังคม โดยผู้สูงอายุที่มีสิทธิตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 แต่ไม่ได้ลงทะเบียนเลือกหน่วยบริการ (สิทธิว่าง) ประมาณร้อยละ 1.5 โดยสิทธิอื่นๆ ในที่นี้รวมถึงผู้สูงอายุที่เป็นสิทธิบุคคลต่างด้าว (NRD)^{2/} ประมาณร้อยละ 0.2 เมื่อพิจารณาผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติตามกลุ่มวัย เป็นผู้สูงอายุกลุ่มวัยต้น ร้อยละ 55.8 กลุ่มวัยกลางร้อยละ 28.6 และกลุ่มวัยปลายร้อยละ 15.6

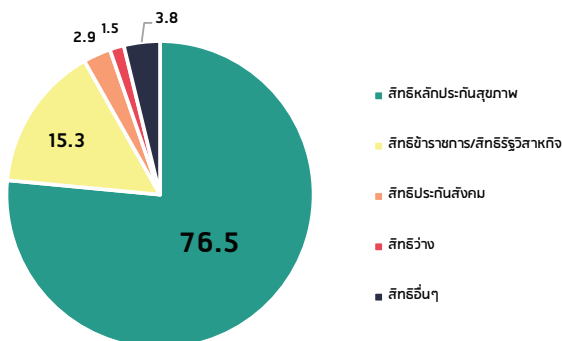
หมายเหตุ : 1/ UCS (Universal Coverage Scheme) คือ สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า

1/ WEL (Welfare Scheme) คือ สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า (ยกเว้นการร่วมจ่ายค่าบริการ 30 บาท)

2/ NRD (Non Thai Resident) คือ สถานะคนต่างด้าว

แผนภูมิ 63 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามทะเบียนสิทธิต่างๆ ปีงบประมาณ 2563

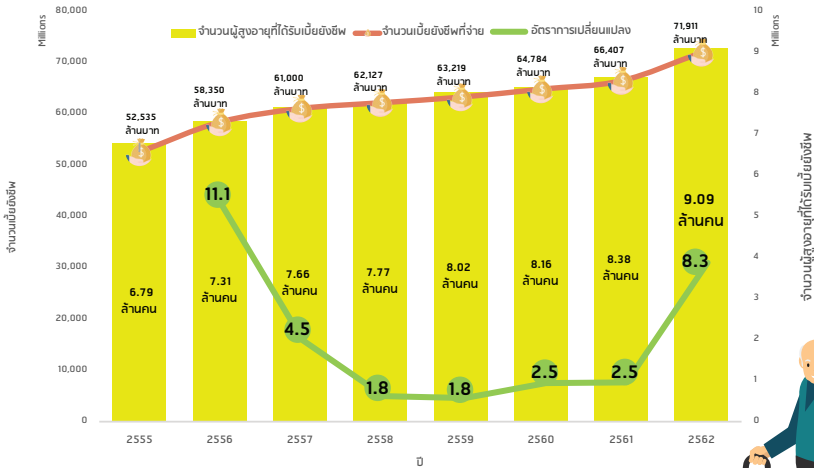

ที่มา: รายงานจำนวนประชากรตามสิทธิต่างๆ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2563

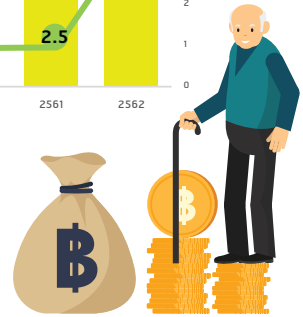

การจ่ายเบี้ยยังชีพ เป็นอีกสวัสดิการหนึ่งที่ภาครัฐจัดสรรไว้เพื่อช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในแต่ละเดือนให้แก่ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ คือ มีสัญชาติไทย และไม่เป็นผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งแต่ละช่วงกลุ่มอายุจะได้รับเงินรายเดือนแตกต่างกันไปแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ คือ อายุ 60 - 69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 600 บาท อายุ 70 - 79 ปี ได้รับเดือนละ 700 บาท อายุ 80 - 89 ปี ได้รับเดือนละ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเดือนละ 1,000 บาท โดยผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพมีจำนวน 9,093,916 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 81.7 ของผู้สูงอายุทั้งหมด ทั้งนี้ การจ่ายเบี้ยยังชีพมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจนในปี 2562 จำนวนเบี้ยยังชีพที่จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่มารับสิทธิอยู่ที่ประมาณ 71,911 ล้านบาท ค่าเฉลี่ยจำนวนเงินต่อคนต่อเดือนประมาณ 659 บาท เป็นที่น่าสังเกตว่าปี 2562 การจ่ายเบี้ยยังชีพเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 8.3 จากปี 2561

แผนภูมิ 64 จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวนเบี้ยยังชีพที่จ่าย และอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเบี้ยยังชีพ พ.ศ. 2555 - 2562

ที่มา: รายงานการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2555 – 2562
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

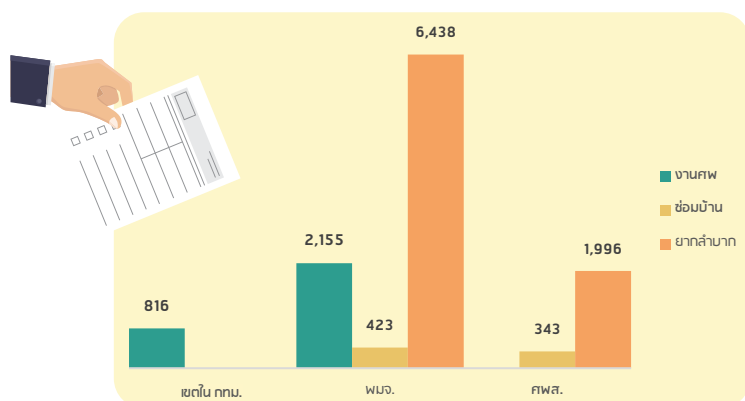
โดยข้อมูลจำนวนผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (เผยแพร่ ณ วันที่ 30 ก.ค. 2562) 3 ลำดับแรกที่มีจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพสูงสุด ได้แก่ นครราชสีมา (410,378 คน) เชียงใหม่ (293,289 คน) และขอนแก่น (279,181 คน) สำหรับกรุงเทพมหานคร 3 ลำดับแรก ได้แก่ เขตบางแค (29,121 คน) เขตจอมทอง (25,107 คน) และเขตบางเขน (22,862 คน)

นอกจากนี้มีการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุจากเงินสงเคราะห์ในด้านสภาวะยากลำบาก เงินสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยซึ่งสิทธิเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยในปีงบประมาณ 2562 จำนวนผู้รับเงินสงเคราะห์รวมทั้งสิ้น 12,171 คน แยกเป็นจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) 9,016 คน จากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) 2,339 คน และกรุงเทพมหานคร 816 คน

โดย 3 ลำดับแรก ที่มีผู้รับเงินสงเคราะห์จาก พมจ. มากที่สุด ได้แก่ อุดรธานี (489 คน) สระบุรี (378 คน) และนครศรีธรรมราช (365 คน) ส่วน 3 ลำดับแรกจาก ศพส. ได้แก่ บ้านธรรมกรณ์ฯ (451 คน) ลำปาง (440 คน) และ บ้านบางละมุง (254 คน) และ 3 ลำดับแรกจากกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตมีนบุรี (99 คน) เขตภาษีเจริญ (93 คน) และเขตธนบุรี (90 คน)

แผนภูมิ 65 จำนวนผู้รับเงินสงเคราะห์กรณีการผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ 2562

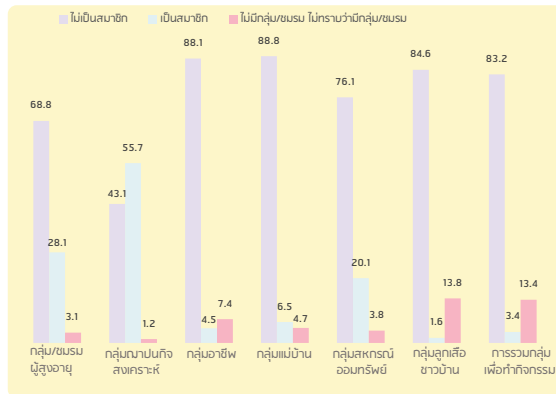

ที่มา: ยอดรวมผู้รับเงินสงเคราะห์กรณีการผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กรณีการผู้สูงอายุ

4.2 การมีส่วนร่วมและบทบาททางสังคม

ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์มากที่สุด ปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อสิทธิประโยชน์และเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม จนก่อให้เกิดความรู้สึกถึงการมีคุณค่าต่อสังคม เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จากข้อมูลในปี 2560 พบว่ากลุ่ม/ชมรมต่างๆ ที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมเป็นสมาชิกมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ (ร้อยละ 55.7) กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 28.1) และกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ (ร้อยละ 20.1) ทั้งนี้มีร้อยละ 13.4 ที่ผู้สูงอายุไม่มีกลุ่ม/ชมรมหรือไม่ทราบว่ามีการมีกลุ่ม/ชมรมเพื่อทำกิจกรรม

แผนภูมิ 66 ร้อยละของผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรมต่างๆ พ.ศ. 2560

ที่มา: สำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

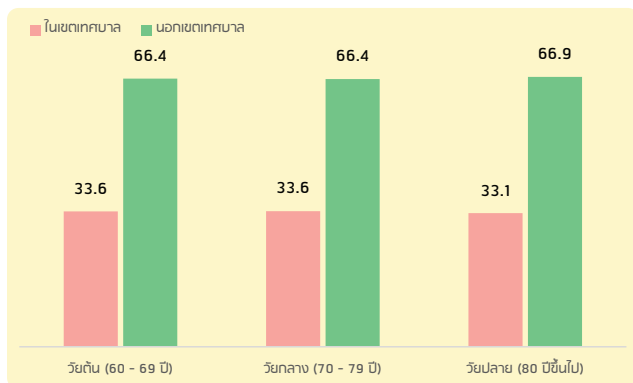
โดยเมื่อพิจารณาการเข้าร่วมกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ซึ่งมีอัตราการเข้าร่วมมากที่สุด พบว่า เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยนอกเขตเทศบาล เข้าร่วมมากกว่าในเขตเทศบาล โดยผู้สูงอายุ

กลุ่มวัยปลายเข้าร่วมมากที่สุดถึงร้อยละ 66.9 ในขณะที่วัยต้นและวัยกลางเข้าร่วมในสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 66.4

แผนภูมิ 67 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2560

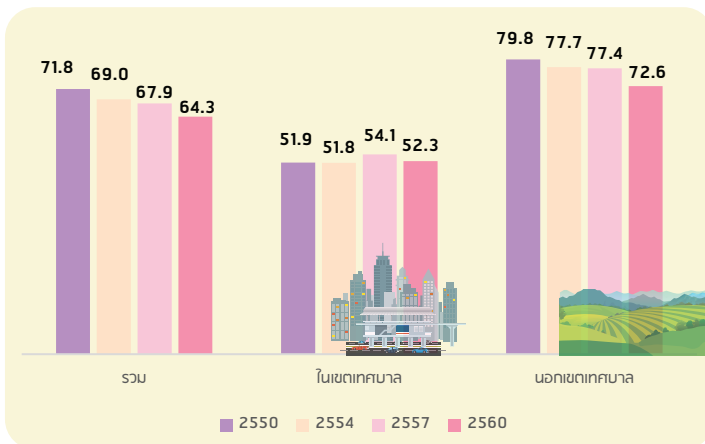
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ ถือเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งในระดับบุคคลและระดับชุมชน เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุทั้งในด้านสุขภาพ สังคม และสวัสดิการ ซึ่งจากข้อมูล พบว่า ผู้สูงอายุที่ยังไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 68.8 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุให้มากขึ้น เพื่อการผลักดันศักยภาพในกลุ่มผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็ง จนสามารถดูแลสุขภาพและวิถีชีวิตให้เป็นสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนลดลง

การเข้าร่วมกิจกรรมในหมู่บ้าน/ชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมวันผู้สูงอายุ การทำบุญในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ หรือวันประเพณีต่างๆ เป็นต้น จากข้อมูลพบว่า ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนลดลงจากร้อยละ 71.8 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 64.3 ในปี 2560 เมื่อพิจารณาเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีการเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนมากกว่าในเขตเทศบาล ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของความเป็นสังคมเมืองอาจมีส่วนทำให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมได้น้อยกว่าสังคมชนบท

แผนภูมิ 68 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 และ 2560

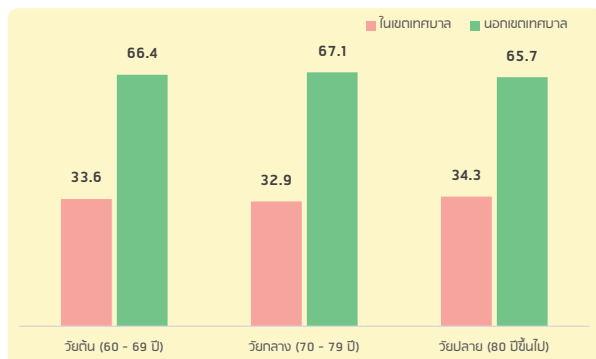

ที่มา: สํารวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัยกับเขตการปกครอง พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชนมากกว่าในเขตเทศบาลถึงเกือบสองเท่าทุกกลุ่มอายุ โดยนอกเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยกลางเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 67.1) ส่วนในเขตเทศบาล ผู้สูงอายุกลุ่มวัยปลายเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 34.3)

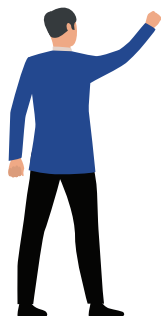
แผนภูมิ 69 ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน จำแนกตามกลุ่มวัย เขตการปกครอง พ.ศ. 2560

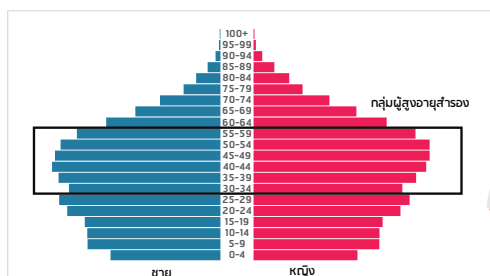
ที่มา: ประมวลผลจากสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้สูงอายุสำรอง เพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ประเทศไทยมีแนวโน้มจะเข้าสู่ในระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกไม่กี่ปีหลังจากนี้ ไม่เพียงแต่ผู้สูงอายุที่ต้องรับมือเท่านั้น ผู้ที่มีอายุ 30 – 50 ปี ในปัจจุบันหรือกลุ่มที่เรียกว่า “ผู้สูงอายุสำรอง” เช่นกันที่จะต้องเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปิรามิดประชากร จะเห็นว่ามีลักษณะกว้างมากในช่วงกลุ่มผู้สูงอายุสำรอง สะท้อนว่าในอนาคต คนกลุ่มนี้ คือกลุ่มคนที่ทำให้เข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged society) การเตรียมความพร้อมจึงมีความสำคัญทุกช่วงวัย เพื่อเตรียมตัวเองในการก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ

แผนภูมิ 70 ปิรามิดประชากร ปี 2564

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม การสร้างส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างช่วงวัยที่แตกต่างกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ การสร้างจิตสำนึกในการดูแลผู้สูงอายุแก่บุตรหลาน รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรม การมีส่วนร่วมต่างๆ ให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดภูมิปัญญา ประสบการณ์ เพื่อการอยู่ใน สังคมอย่างมีคุณค่า ไม่เป็นภาระของใคร ผู้สูงอายุบางส่วนอาจไม่ได้ต้องการ การได้รับการดูแลเป็นพิเศษ แต่ยังจำเป็นที่ต้องได้รับการจัดบริการขั้นพื้นฐาน หรือสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัยและเหมาะสมที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิต ในครอบครัวและสังคมช่วงบั้นปลายชีวิตได้อย่างมีความสุข ทุกภาคส่วนจึงต้อง ร่วมมือกันในการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้ประเทศไทยเข้าสู่ระดับสังคมผู้สูงอายุ อย่างเต็มตัวได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สรุปเปรียบเทียบลักษณะของผู้สูงอายุ

ในเขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

✓	อัตราเพิ่มของผู้สูงอายุ	
✓	อัตราย้ายถิ่น	
✓	ผู้สูงอายุอาศัยอยู่คนเดียว	
	ผู้สูงอายุมีสถานภาพโสด ม่ายและหย่าร้าง	✓
	ผู้สูงอายุเป็นหัวหน้าครัวเรือน	✓
	ผู้สูงอายุมีบ้านเป็นของตนเอง	✓
	ผู้สูงอายุที่มีงานทำ	✓
	ผู้สูงอายุทำงานภาคเกษตรกรรม	✓
✓	ผู้สูงอายุทำงานภาคบริการและการค้า	
✓	✓ ชั่วโมงในการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์สูง	
✓	ค่าจ้างและเงินเดือนเฉลี่ยสูง	
✓	การอ่านออกเขียนได้	
✓	การใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต	
	การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง/โรคประจำตัว	✓
	มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง (ดื่มสุรา สูบบุหรี่)	✓
	ออกกำลังกายเป็นประจำ	✓
✓	รับประทานผัก/ผลไม้เป็นประจำ	
	คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตสูง	✓
	มีสวัสดิการรักษายาของรัฐบาล	✓
	การร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน	✓

තරඟ

ตาราง ก จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการได้รับเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตร
จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

การเกื้อหนุนทางการเงินที่ได้รับจากบุตรและ จำนวนเงินที่ได้รับ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ยอดรวม			
การได้รับเงินจากบุตรในครัวเรือน	4,167,484	5,513,716	5,838,860
ไม่ได้รับ	1,142,440	1,458,833	2,049,060
ได้รับ : จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	3,015,513	-	3,735,363
ต่ำกว่า 1,000	341,226	264,918	389,444
1,000 - 4,999	1,157,839	1,127,249	1,480,424
5,000 - 9,999	653,063	794,061	696,493
10,000 - 29,999	601,231	1,109,359	793,363
30,000 - 49,999	159,976	374,010	235,064
50,000 ขึ้นไป	102,178	362,333	140,576
ไม่ทราบ	-	22,955	54,436
การได้รับเงินจากบุตรนอกครัวเรือน	6,169,025	8,225,461	9,087,417
ไม่ได้รับ	1,305,158	1,490,200	1,890,205
ได้รับ : จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	4,854,583	-	7,158,865
ต่ำกว่า 1,000	311,590	242,185	357,934
1,000 - 4,999	1,420,980	1,466,896	2,416,242
5,000 - 9,999	1,038,334	1,284,456	1,386,834
10,000 - 29,999	1,404,575	1,994,225	1,757,415
30,000 - 49,999	431,388	970,363	780,621
50,000 ขึ้นไป	247,717	738,878	459,819
ไม่ทราบ	-	38,258	38,347

ตาราง ก จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการได้รับเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตร
จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

การเกื้อหนุนทางการเงินที่ได้รับจากบุตรและ จำนวนเงินที่ได้รับ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ในเขตเทศบาล			
การได้รับเงินจากบุตรในครัวเรือน	1,294,600	2,349,372	2,517,583
ไม่ได้รับ	359,177	580,301	829,319
ได้รับ : จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	933,212	83,550	1,667,240
ต่ำกว่า 1,000	63,723	393,747	105,451
1,000 - 4,999	309,331	293,842	601,994
5,000 - 9,999	172,278	544,473	325,744
10,000 - 29,999	225,384	211,692	390,563
30,000 - 49,999	94,454	231,488	139,074
50,000 ขึ้นไป	68,042	10,280	104,414
ไม่ทราบ	-	-	21,024
การได้รับเงินจากบุตรนอกครัวเรือน	1,595,909	3,063,887	3,373,381
ไม่ได้รับ	436,015	587,319	790,622
ได้รับ : จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	1,157,137	-	2,562,588
ต่ำกว่า 1,000	50,133	68,824	87,368
1,000 - 4,999	312,677	458,369	777,842
5,000 - 9,999	214,094	422,614	504,607
10,000 - 29,999	329,509	734,880	633,805
30,000 - 49,999	130,095	374,081	316,953
50,000 ขึ้นไป	120,630	398,746	242,012
ไม่ทราบ	-	19,053	20,172

ตาราง ก จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการได้รับเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตร
จำแนกตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

การเกื้อหนุนทางการเงินที่ได้รับจากบุตรและ จำนวนเงินที่ได้รับ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
นอกเขตเทศบาล			
การได้รับเงินจากบุตรในครัวเรือน	2,872,883	2,349,372	3,321,277
ไม่ได้รับ	783,263	580,301	1,219,741
ได้รับ : จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	2,082,302	-	2,068,123
ต่ำกว่า 1,000	277,503	83,550	283,993
1,000 - 4,999	848,507	393,747	878,430
5,000 - 9,999	480,785	293,842	370,749
10,000 - 29,999	375,847	544,473	402,800
30,000 - 49,999	65,522	211,692	95,989
50,000 ขึ้นไป	34,137	231,488	36,162
ไม่ทราบ	-	10,280	33,412
การได้รับเงินจากบุตรนอกครัวเรือน	4,573,115	3,063,887	5,714,036
ไม่ได้รับ	869,142	587,319	1,099,583
ได้รับ : จำนวนเงินที่ได้รับ (บาท)	3,697,446	-	4,596,277
ต่ำกว่า 1,000	261,457	68,824	270,566
1,000 - 4,999	1,108,303	458,369	1,638,400
5,000 - 9,999	824,240	422,614	882,226
10,000 - 29,999	1,075,066	734,880	1,123,610
30,000 - 49,999	301,293	374,081	463,668
50,000 ขึ้นไป	127,087	398,746	217,808
ไม่ทราบ	-	19,053	18,175

ที่มา: สำนวนประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุที่ย้ายถิ่น จำแนกตามภาค เขตการปกครองที่อยู่
ปัจจุบัน พ.ศ. 2559 - 2563

สถานภาพการย้ายถิ่น	พ.ศ.2559	พ.ศ.2560	พ.ศ.2561	พ.ศ.2562	พ.ศ.2563
ทั่วราชอาณาจักร					
รวม	28,031	23,861	20,055	28,878	38.5
ในเขตเทศบาล	15,768	7,616	8,626	9,904	16.8
นอกเขตเทศบาล	12,263	16,245	11,429	18,974	21.7
กรุงเทพมหานคร	1,154	293	1,300	1,030	2.6
ภาคกลาง					
รวม	11,609	13,577	9,921	8,831	14.9
ในเขตเทศบาล	8,237	5,022	4,278	4,266	7.7
นอกเขตเทศบาล	3,372	8,555	5,643	4,565	7.1
ภาคเหนือ					
รวม	3,907	1,619	5,251	6,716	7.0
ในเขตเทศบาล	1,559	589	489	2,411	4.0
นอกเขตเทศบาล	2,347	1,030	4,762	4,305	3.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
รวม	6,306	5,313	1,876	8,052	8.1
ในเขตเทศบาล	2,347	299	1,876	1,001	1.3
นอกเขตเทศบาล	3,959	5,014	-	7,052	7.0
ภาคใต้					
รวม	5,056	3,060	1,707	4,249	5.7
ในเขตเทศบาล	2,471	1,413	683	1,196	1.1
นอกเขตเทศบาล	2,585	1,647	1,024	3,053	4.5

ที่มา: สํารวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ. 2559 - 2563 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ค จำนวนผู้สูงอายุจำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย จำแนกตามเพศ
เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ทั่วราชอาณาจักร	7,558,964	10,014,705	11,312,447
อยู่คนเดียว	7,020,959	875,998	1,223,451
อยู่หลายคน	538,005	9,138,707	10,088,996
ในเขตเทศบาล	2,005,218	4,097,963	4,656,769
อยู่คนเดียว	149,752	389,730	495,946
อยู่หลายคน	1,855,466	3,708,233	4,160,823
นอกเขตเทศบาล	5,015,741	5,916,742	6,655,678
อยู่คนเดียว	388,253	486,268	727,505
อยู่หลายคน	4,627,488	5,430,474	5,928,173
ชาย (รวม)	3,130,736	4,514,815	5,083,681
อยู่คนเดียว	190,234	318,722	429,970
อยู่หลายคน	2,940,502	4,196,093	4,653,711
ชาย (ในเขตเทศบาล)	868,788	1,821,569	2,062,919
อยู่คนเดียว	52,830	141,276	170,526
อยู่หลายคน	815,958	1,680,293	1,892,393
ชาย (นอกเขตเทศบาล)	2,261,947	2,693,246	3,020,762
อยู่คนเดียว	137,404	177,446	259,444
อยู่หลายคน	2,124,543	2,515,800	2,761,318
หญิง (รวม)	3,890,223	5,499,890	6,228,769
อยู่คนเดียว	347,770	557,276	793,484
อยู่หลายคน	3,542,453	4,942,614	5,435,285
หญิง (ในเขตเทศบาล)	1,136,429	2,276,394	2,593,850
อยู่คนเดียว	96,921	248,454	325,420
อยู่หลายคน	1,039,508	2,027,940	2,268,430
หญิง (นอกเขตเทศบาล)	2,753,794	3,223,496	3,634,916
อยู่คนเดียว	250,849	308,822	468,061
อยู่หลายคน	2,502,945	2,914,674	3,166,855

ที่มา: สํารวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ง จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานภาพสมรส เพศ เขตการปกครอง
พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

สถานภาพสมรส	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ยอดรวม			
สถานภาพสมรส	-	10,014,705	11,312,447
โสด	192,426	390,771	536,198
สมรส และคู่สมรส	4,384,453	-	7,108,078
- อยู่ในครัวเรือน	4,217,785	6,104,070	6,781,499
- ไม่ได้อยู่ในครัวเรือน	166,668	252,931	326,579
หม้าย	2,272,452	3,014,496	3,318,960
หย่า	65,949	112,899	153,084
แยกกันอยู่	105,679	137,989	194,170
เคยสมรสแต่ไม่ทราบสถานภาพ	-	1,549	931
ไม่ทราบ	-	-	1,026
ในเขตเทศบาล			
สถานภาพสมรส	-	4,097,963	4,656,769
โสด	83,962	240,376	320,243
สมรส และคู่สมรส	1,175,722	-	2,815,953
- อยู่ในครัวเรือน	1,111,593	2,373,557	2,660,998
- ไม่ได้อยู่ในครัวเรือน	64,129	128,050	154,955
หม้าย	681,904	1,222,536	1,345,133
หย่า	26,194	62,590	74,207
แยกกันอยู่	37,435	70,723	99,885
เคยสมรส แต่ไม่ทราบสถานภาพ	-	132	322
ไม่ทราบ	-	-	1,026

ตาราง ง จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานภาพสมรส เพศ เขตการปกครอง
พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
นอกเขตเทศบาล			
สถานภาพสมรส	-	5,916,742	6,655,678
โสด	108,463	150,395	215,954
สมรส และคู่สมรส	3,208,731	-	4,292,125
- อยู่ในครัวเรือน	3,106,191	3,730,513	4,120,501
- ไม่ได้อยู่ในครัวเรือน	102,540	124,881	171,624
หม้าย	1,590,548	1,791,960	1,973,828
หย่า	39,755	50,309	78,877
แยกกันอยู่	68,244	67,266	94,285
เคยสมรสแต่ไม่ทราบสถานภาพ	-	1,417	609
ไม่ทราบ	-	-	-

ที่มา: สํารวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง จ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย เขตการปกครอง
พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

ผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ทั่วราชอาณาจักร			
ตัวผู้สูงอายุเองหรือคู่สมรส	5,621,605	8,227,586	9,166,130
พ่อแม่ (รวมพ่อ/แม่ของคู่สมรส)	-	125,443	135,044
บุตร (รวมบุตรเลี้ยง/บุตรบุญธรรม)	939,565	985,580	1,179,746
บุตรเขย/บุตรสะใภ้	-	82,254	88,390
บุตรของบุตร	39,567	30,696	41,535
พี่/น้อง/ญาติ	207,451	300,345	413,514
คนอื่นๆ	212,771	262,800	285,734
ในเขตเทศบาล			
ตัวผู้สูงอายุเองหรือคู่สมรส	1,411,791	3,160,389	3,569,114
พ่อแม่ (รวมพ่อ/แม่ของคู่สมรส)	-	60,675	69,343
บุตร (รวมบุตรเลี้ยง/บุตรบุญธรรม)	349,628	433,614	493,464
บุตรเขย/บุตรสะใภ้	-	35,772	40,508
บุตรของบุตร	11,586	13,864	15,189
พี่/น้อง/ญาติ	84,408	170,507	244,785
คนอื่นๆ	147,805	223,142	223,214
นอกเขตเทศบาล			
ตัวผู้สูงอายุเองหรือคู่สมรส	4,209,814	5,067,197	5,597,016
พ่อแม่ (รวมพ่อ/แม่ของคู่สมรส)	-	64,768	65,701
บุตร (รวมบุตรเลี้ยง/บุตรบุญธรรม)	589,937	551,966	686,282
บุตรเขย/บุตรสะใภ้	-	46,482	47,882
บุตรของบุตร	27,981	16,832	26,346
พี่/น้อง/ญาติ	123,043	129,838	168,728
คนอื่นๆ	64,966	39,658	62,520

ที่มา: สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานภาพแรงงาน เพศ เขตการปกครอง
พ.ศ. 2559 - 2564

หน่วยพันคน

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564
ยอดรวม						
กำลังแรงงานรวม	4,032.1	4,075.3	4,372.1	4,254.1	4,725.8	4,919.9
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	4,021.3	4,066.2	4,363.8	4,238.8	4,716.7	4,904.7
1.1 ผู้มีงานทำ	4,017.0	4,063.1	4,361.3	4,235.7	4,704.5	4,882.2
- ทำงาน	3,987.2	4,031.5	4,329.9	4,208.9	4,645.3	-
- ไม่ทำงานแต่มีงานประจำ	29.8	31.5	31.4	26.8	59.2	-
1.2 ผู้ว่างงาน	4.3	3.1	2.5	3.2	12.2	22.4
- หางานทำ	0.2	0.6	1.1	0.2	0.5	-
- ไม่หางานทำ/พร้อมที่จะทำงาน	4.1	2.5	1.3	3.0	11.6	-
2. กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	10.8	9.2	8.3	15.2	9.1	15.2
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	6,874.8	7,273.9	7,431.5	8,015.2	8,021.7	8,316.6
1. ทำงานบ้าน	1,126.2	1,135.8	1,188.8	1,237.7	1,146.1	1,277.4
2. เรียนหนังสือ	0.0	-	0.2	1.4	0.3	-
3. ยังเด็ก ซรา/ไม่สามารถทำงานได้	5,006.8	5,405.6	5,493.1	5,915.6	5,977.0	6,071.6
4. อื่น ๆ	741.7	732.5	749.4	860.6	898.3	967.6

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานภาพแรงงาน เพศ เขตการปกครอง
พ.ศ. 2559 - 2564 (ต่อ)

หน่วยพันคน

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564
ในเขตเทศบาล						
กำลังแรงงานรวม	1,393.5	1,416.9	1,527.3	1,495.0	1,620.1	-
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	1,391.1	1,415.7	1,525.8	1,491.0	1,617.2	-
1.1 ผู้มีงานทำ	1,390.5	1,415.1	1,524.4	1,489.5	1,614.1	-
- ทำงาน	1,381.2	1,408.7	1,516.0	1,479.7	1,592.2	-
- ไม่ทำงานแต่มีงานประจำ	9.3	6.4	8.3	9.8	21.9	-
1.2 ผู้ว่างงาน	0.6	0.7	1.4	1.5	3.1	-
- ทำงานทำ	0.5	0.5	0.6	1.5	3.1	-
- ไม่หางานทำ/พร้อมที่จะทำงาน	2.4	1.2	1.5	4.0	2.9	-
2. กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	3,087.5	3,251.8	3,342.7	3,571.2	3,668.9	-
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	485.6	489.6	523.3	523.4	482.7	-
1. ทำงานบ้าน	0.0	-	0.2	1.4	-	-
2. เรียนหนังสือ	2,062.5	2,246.8	2,291.1	2,446.0	2,567.6	-
3. ยังเด็ก ซรา/ไม่สามารถทำงานได้	539.4	515.4	528.1	600.3	618.6	-
4. อื่น ๆ						

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามสถานภาพแรงงาน เพศ เขตการปกครอง
พ.ศ. 2559 - 2564 (ต่อ)

หน่วยพันคน

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564
นอกเขตเทศบาล						
กำลังแรงงานรวม	2,638.6	2,658.5	2,844.8	2,759.1	3,105.7	-
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	2,630.2	2,650.5	2,838.0	2,747.8	3,099.4	-
1.1 ผู้มีงานทำ	2,626.5	2,648.0	2,837.0	2,746.2	3,090.4	-
- ทำงาน	2,606.1	2,622.8	2,813.9	2,729.2	3,053.1	-
- ไม่ทำงานแต่มีงาน	20.4	25.2	23.1	17.0	37.3	-
ประจำ	3.7	2.4	1.0	1.6	9.1	-
1.2 ผู้ว่างงาน	0.1	0.5	0.3	0.2	0.5	-
- หางานทำ	3.6	1.9	0.7	1.5	8.5	-
- ไม่หางานทำ/พร้อมที่จะ						
ทำงาน	8.4	8.0	6.8	11.2	6.3	-
2. กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	3,787.2	4,022.1	4,088.8	4,444.1	4,352.8	-
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	640.6	646.2	665.5	714.3	663.4	-
1. ทำงานบ้าน	-	-	-	-	0.3	-
2. เรียนหนังสือ	2,944.3	3,158.8	3,202.0	3,469.6	3,409.4	-
3. ยังเด็ก ซรา/ไม่สามารถ						
ทำงานได้	202.3	217.1	221.3	260.2	279.7	-
4. อื่น ๆ						

ที่มา: สํารวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 3 พ.ศ. 2559 - 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการออม เพศ เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

การออมและ เพศ	พ.ศ.2550			พ.ศ.2557			พ.ศ.2560		
	รวม	ในเขต เทศบาล	นอกเขต เทศบาล	รวม	ในเขต เทศบาล	นอกเขต เทศบาล	รวม	ในเขต เทศบาล	นอกเขต เทศบาล
ยอดรวม	7,020,959	2,005,218	5,015,741	10,014,705	4,097,963	5,916,742	11,312,447	4,656,768	6,655,678
ไม่ออม	4,826,013	1,303,836	3,522,178	2,394,430	1,031,777	1,362,654	2,821,525	1,162,064	1,659,461
ออม	2,194,946	701,382	1,493,564	7,620,274	3,066,186	4,554,088	8,265,870	3,382,394	4,883,475
ไม่ทราบ	-	-	-	75,258	41,546	33,712	94,521	43,134	51,387
ชาย	3,130,736	868,789	2,261,948	4,514,815	1,821,569	2,693,246	5,083,682	2,062,918	3,020,761
ไม่ออม	2,296,861	605,490	1,691,371	947,995	397,216	550,780	1,121,815	454,108	667,706
ออม	833,875	263,299	570,576	3,566,820	1,424,352	2,142,465	3,867,346	1,565,676	2,301,668
ไม่ทราบ	-	-	-	24,943	14,881	10,061	94,521	43,134	51,387
หญิง	3,890,223	1,136,429	2,753,794	5,499,890	2,276,394	3,223,496	6,228,766	2,593,851	3,634,916
ไม่ออม	2,529,152	698,346	1,830,806	1,446,435	634,561	811,874	1,699,710	707,956	991,755
ออม	1,361,071	438,083	922,987	4,053,454	1,641,832	2,411,620	4,398,525	1,816,719	2,581,806
ไม่ทราบ	-	-	-	50,315	26,665	23,651	130,531	69,176	61,355

ที่มา: สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ ระดับการศึกษา
ที่สำเร็จ เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

การอ่านออกเขียนได้ และระดับการศึกษา ที่สำเร็จ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ยอดรวม			
การอ่านออกเขียนได้	7,020,959	10,014,705	11,312,447
ได้	5,343,231	8,462,179	9,469,440
ไม่ได้	1,677,728	1,552,526	1,837,739
ไม่ทราบ	-	-	5,268
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	7,020,959	10,014,705	11,312,447
ไม่มีการศึกษา	1,154,218	1,091,794	1,109,857
ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	5,613,733	7,770,857
ประถมศึกษา	4,838,544	1,958,939	7,770,092
มัธยมศึกษาตอนต้น	185,995	368,000	846,900
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./	217,650	343,798	372,757
สูงกว่า ม.ปลายแต่ต่ำกว่าอนุปริญญา			
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	59,280	122,267	455,523
ปริญญาตรี	-	412,494	518,550
สูงกว่าปริญญาตรี	-	93,650	83,548
การศึกษาอื่นๆ	363,923	6,193	3,456
ไม่ทราบระดับการศึกษา	-	3,837	4,384
ไม่ทราบ	-	-	94

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ ระดับการศึกษา
ที่สำเร็จ เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

การอ่านออกเขียนได้ และระดับการศึกษา ที่สำเร็จ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ในเขตเทศบาล			
การอ่านออกเขียนได้	2,005,218	4,097,963	4,656,769
ได้	1,661,919	3,637,783	4,097,355
ไม่ได้	343,299	460,180	557,450
ไม่ทราบ	-	-	1,964
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	2,005,218	4,097,963	4,656,769
ไม่มีการศึกษา	285,775	366,125	371,029
ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	1,863,440	2,692,419
ประถมศึกษา	1,164,959	875,992	470,574
มัธยมศึกษาตอนต้น	114,728	239,357	228,941
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ สูงกว่า ม.ปลายแต่ต่ำกว่าอนุปริญญา	143,849	257,449	323,181
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	38,510	93,290	103,475
ปริญญาตรี	-	326,964	393,338
สูงกว่าปริญญาตรี	-	70,062	69,451
การศึกษาอื่นๆ	106,417	2,095	913
ไม่ทราบระดับการศึกษา	-	3,190	3,355
ไม่ทราบ	-	-	94

ตาราง ข จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ ระดับการศึกษา
ที่สำเร็จ เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

การอ่านออกเขียนได้ และระดับการศึกษา ที่สำเร็จ	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
นอกเขตเทศบาล			
การอ่านออกเขียนได้	5,015,741	5,916,742	6,655,678
ได้	3,681,312	4,824,396	5,372,085
ไม่ได้	1,334,429	1,092,346	1,280,289
ไม่ทราบ	-	-	3,305
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	5,015,741	5,916,742	6,655,678
ไม่มีการศึกษา	868,444	725,669	738,829
ต่ำกว่าประถมศึกษา	-	3,750,293	5,077,673
ประถมศึกษา	1,673,586	1,082,947	376,327
มัธยมศึกษาตอนต้น	71,267	128,644	143,816
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ สูงกว่า ม.ปลายแต่ต่ำกว่าอนุปริญญา	73,800	86,348	132,342
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	20,770	28,977	43,811
ปริญญาตรี	-	85,530	125,212
สูงกว่าปริญญาตรี	-	23,588	14,097
การศึกษาอื่นๆ	257,506	4,099	2,543
ไม่ทราบระดับการศึกษา	-	-	1,029
ไม่ทราบ	-	-	-

ที่มา: สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ณ ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จำแนกตามแหล่งการ
ได้รับข้อมูลข่าวสาร เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

การได้รับแหล่งข้อมูลข่าวสาร	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ยอดรวม			
หอกระจายข่าว	35.6	44.1	41.0
วิทยุ	32.8	27.4	27.2
โทรทัศน์	57.4	56.5	61.7
หนังสือพิมพ์นิตยสาร	14.4	11.9	10.5
แผ่นพับ/ใบปลิว/หนังสือคู่มือสำหรับผู้สูงอายุ	4.6	4.9	7.6
ป้ายประกาศ/โปสเตอร์	5.1	5.5	5.0
อินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์	0.9	1.8	4.1
บุคคลต่างๆ	59.6	71.0	69.3
ในเขตเทศบาล			
หอกระจายข่าว	20.5	35.8	34.1
วิทยุ	34.3	26.8	27.0
โทรทัศน์	64.6	59.6	67.2
หนังสือพิมพ์นิตยสาร	26.6	19.0	16.5
แผ่นพับ/ใบปลิว/หนังสือคู่มือสำหรับผู้สูงอายุ	6.4	6.4	8.9
ป้ายประกาศ/โปสเตอร์	6.2	6.9	6.1
อินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์	1.6	3.0	6.9
บุคคลต่างๆ	48.1	63.9	64.1
นอกเขตเทศบาล			
หอกระจายข่าว	41.6	49.9	45.8
วิทยุ	32.3	27.9	27.4
โทรทัศน์	54.6	54.3	57.9
หนังสือพิมพ์นิตยสาร	9.5	6.9	6.4
แผ่นพับ/ใบปลิว/หนังสือคู่มือสำหรับผู้สูงอายุ	3.8	3.8	6.6
ป้ายประกาศ/โปสเตอร์	4.6	4.6	4.3
อินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์	0.6	1.0	2.2
บุคคลต่างๆ	64.2	76.0	72.9

ที่มา: สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ญ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พ.ศ. 2550 2554
2557 2560 และ 2564

การสูบบุหรี่	พ.ศ.2550	พ.ศ.2554	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560	พ.ศ.2564
ยอดรวม	7,091,861	8,218,824	9,980,359	11,274,473	13,030,737
ไม่สูบและไม่เคยสูบ	4,714,414	5,516,468	6,840,281	7,654,957	9,295,115
ไม่สูบ แต่เคยสูบ					
รวม	1,077,279	1,363,620	1,480,611	1,997,135	2,079,716
สูบเป็นประจำ	847,514	1,052,282	1,049,976	1,615,845	-
สูบนานๆ ครั้ง	229,765	311,338	430,635	381,290	-
สูบทุกวัน	-	-	-	-	1,526,736
สูบไม่ทุกวัน	-	-	-	-	552,980
ปกติสูบ					
รวม	1,300,169	1,338,736	1,659,467	1,622,381	1,686,301
สูบเป็นประจำ	1,185,574	1,187,117	1,526,576	1,457,900	-
สูบนานๆ ครั้ง	114,595	151,619	132,891	164,481	-
สูบทุกวัน	-	-	-	-	1,491,387
สูบไม่ทุกวัน	-	-	-	-	194,914

ที่มา: สํารวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 - 2560
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สํารวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ฎ จำนวนผู้สูงอายุที่ดื่มสุรา จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มสุรา
เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2554 2557 2560 และ 2564

การดื่มสุรา	พ.ศ.2550	พ.ศ.2554	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560	พ.ศ.2564
ทั่วราชอาณาจักร					
รวม	7,091,861	8,218,824	9,980,358	11,274,475	13,030,737
ไม่ดื่มและไม่เคยดื่ม	4,839,071	5,266,096	5,893,316	6,690,107	7,761,983
ไม่ดื่มแต่เคยดื่ม	1,143,103	1,589,723	2,250,051	2,867,519	3,305,480
ดื่ม	1,109,687	1,363,005	-	-	-
ในเขตเทศบาล					
รวม	-	2,750,289	24,882,069	25,442,390	25,983,014
ไม่ดื่มและไม่เคยดื่ม	-	1,886,986	13,695,587	14,678,740	14,763,798
ไม่ดื่มแต่เคยดื่ม	-	490,774	3,289,794	3,783,084	3,857,077
ดื่ม	-	372,528	-	-	-
นอกเขตเทศบาล					
รวม	-	5,468,535	29,949,168	30,505,840	31,038,828
ไม่ดื่มและไม่เคยดื่ม	-	3,379,110	16,195,260	17,310,333	17,710,877
ไม่ดื่มแต่เคยดื่ม	-	1,098,948	3,945,472	4,278,807	4,723,593
ดื่ม	-	990,477	-	-	-

ที่มา: สํารวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 - 2560
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สํารวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ๑ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามความเหมาะสมของลักษณะการใช้
ห้องน้ำ/ห้องส้วม เขตการปกครอง พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

ลักษณะการใช้ห้องน้ำ/ห้องส้วม	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ทั่วราชอาณาจักร			
ชนิดของส้วมที่ใช้	7,020,959	10,014,705	11,312,447
โถนั่งแบบห้อยเท้า	1,690,784	4,518,245	5,828,517
ส้วมแบบนั่งยอง	5,266,975	5,394,038	5,370,100
ส้วมหลุม/ถัง/ถ่ายลงแม่น้ำ ลำคลอง	4,524	5,576	8,803
ส้วมลักษณะอื่นโดยมีห้องกัน			
ไม่มีส้วม	32,240	12,187	21,513
ไม่ใช่ส้วม (นอนถ่าย)	12,634	60,481	62,401
ไม่ใช่ส้วม นั่งถ่ายบนเก้าอี้	13,803	24,178	19,914
ในเขตเทศบาล			
ชนิดของส้วมที่ใช้	2,005,218	4,097,963	4,656,769
โถนั่งแบบห้อยเท้า	994,261	2,582,880	3,155,954
ส้วมแบบนั่งยอง	1,001,236	1,474,267	1,462,879
ส้วมหลุม/ถัง/ถ่ายลงแม่น้ำ ลำคลอง	1,174	841	3,068
ส้วมลักษณะอื่นโดยมีห้องกัน			
ไม่มีส้วม	1,161	3,593	3,655
ไม่ใช่ส้วม (นอนถ่าย)	3,663	26,051	22,886
ไม่ใช่ส้วม นั่งถ่ายบนเก้าอี้	3,722	10,331	7,316
นอกเขตเทศบาล			
ชนิดของส้วมที่ใช้	5,015,741	5,916,742	6,655,678
โถนั่งแบบห้อยเท้า	696,523	1,935,364	2,672,563
ส้วมแบบนั่งยอง	4,265,738	3,919,771	3,907,221
ส้วมหลุม/ถัง/ถ่ายลงแม่น้ำ ลำคลอง	3,349	4,735	5,735
ส้วมลักษณะอื่นโดยมีห้องกัน			
ไม่มีส้วม	31,079	8,594	17,858
ไม่ใช่ส้วม (นอนถ่าย)	8,970	34,430	39,515
ไม่ใช่ส้วม นั่งถ่ายบนเก้าอี้	10,083	13,847	12,598

ที่มา: สำนวนประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ฐ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามความเหมาะสมของห้องนอน เขตการปกครอง
พ.ศ. 2550 2557 และ 2560

สภาพความเหมาะสมของห้องนอน	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ทั่วราชอาณาจักร			
ชั้นที่ตั้งของห้องนอน	7,020,959	10,014,705	11,312,447
ชั้นบน	2,253,950	2,668,823	2,553,736
ชั้นล่าง	1,925,607	3,470,225	4,214,167
เป็นบ้านชั้นเดียว	2,830,952	3,873,698	4,540,422
ไม่ทราบ	10,450	1,960	4,122
การนอนบนเตียง/บนพื้น	7,020,959	10,014,705	11,312,447
บนเตียง	3,397,491	5,847,931	6,671,880
บนพื้น	3,478,471	4,164,058	4,636,867
ไม่ทราบ	144,998	2,715	3,700
การมีราวสำหรับยึดเกาะในห้องนอน	7,020,959	10,014,705	11,312,447
มี	120,191	272,322	373,600
ไม่มี	681,460	9,742,383	10,920,328
ไม่ทราบ	39,308	-	18,519
การถ่ายเทอากาศในห้องนอน	7,020,959	-	-
มี	6,631,413	-	-
ไม่มี	239,074	-	-
ไม่ทราบ	150,471	-	-

ตาราง ฐ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามความเหมาะสมของห้องนอน เขตการปกครอง
พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

สภาพความเหมาะสมของห้องนอน	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
ในเขตเทศบาล			
ชั้นที่ตั้งของห้องนอน	2,005,218	4,097,963	4,656,769
ชั้นบน	797,493	1,424,731	1,388,405
ชั้นล่าง	586,485	1,413,421	1,723,687
เป็นบ้านชั้นเดียว	618,870	1,258,778	1,541,066
ไม่ทราบ	2,371	1,033	3,611
การนอนบนเตียง/บนพื้น	2,005,218	4,097,963	4,656,769
บนเตียง	1,350,818	2,906,972	3,289,242
บนพื้น	611,815	1,189,203	1,364,958
ไม่ทราบ	42,585	1,788	2,569
การมีราวสำหรับยึดเกาะในห้องนอน	2,005,218	4,097,963	4,656,769
มี	55,586	147,573	211,809
ไม่มี	1,938,029	3,950,390	4,437,803
ไม่ทราบ	11,603	-	7,157
การถ่ายเทอากาศในห้องนอน	2,005,218	-	-
มี	1,867,628	-	-
ไม่มี	92,912	-	-
ไม่ทราบ	44,678	-	-

ตาราง ฐ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามความเหมาะสมของห้องนอน เขตการปกครอง
พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 (ต่อ)

สภาพความเหมาะสมของห้องนอน	พ.ศ.2550	พ.ศ.2557	พ.ศ.2560
นอกเขตเทศบาล			
ชั้นที่ตั้งของห้องนอน	5,015,741	5,916,742	6,655,678
ชั้นบน	1,456,457	1,244,091	1,165,331
ชั้นล่าง	1,339,122	2,056,805	2,490,480
เป็นบ้านชั้นเดียว	2,212,082	2,614,919	2,999,356
ไม่ทราบ	8,080	927	511
การนอนบนเตียง/บนพื้น	5,015,741	5,916,742	6,655,678
บนเตียง	2,046,673	2,940,959	3,382,637
บนพื้น	2,866,656	2,974,855	3,271,910
ไม่ทราบ	102,413	927	1,131
การมีราวสำหรับยึดเกาะในห้องนอน	5,015,741	5,916,742	6,655,678
มี	64,605	124,749	161,791
ไม่มี	4,923,431	5,791,993	6,482,525
ไม่ทราบ	27,705	-	11,362
การถ่ายเทอากาศในห้องนอน	5,015,741	-	-
มี	4,763,786	-	-
ไม่มี	146,163	-	-
ไม่ทราบ	105,793	-	-

ที่มา: สํารวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง ๗ จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามสวัสดิการรักษายาบาลเสริม
เขตการปกครอง พ.ศ. 2560

การรักษายาบาลเสริม	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
ยอดรวม	11,312,447	4,656,769	6,655,678
ไม่มีสวัสดิการรักษายาบาล	10,302,795	4,178,537	6,124,258
มีสวัสดิการรักษายาบาลจากรัฐ	130,553	60,019	70,533
ประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง)	90,047	42,285	47,761
ประกันสังคม/ กองทุนเงินทดแทน	8,539	3,994	4,545
ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ	17,748	7,129	10,619
รัฐวิสาหกิจ	7,052	3,306	3,747
หน่วยงานอิสระของรัฐ	4,185	536	3,649
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	2,981	2,769	212
มีสวัสดิการรักษายาบาลจากแหล่งอื่น	370,485	246,254	124,231
ประกันสุขภาพกับบริษัทประกัน	363,610	242,296	121,314
สวัสดิการจัดโดยนายจ้าง	6,875	3,958	2,916
อื่นๆ	12,782	3,862	8,921
ไม่ทราบว่ามี/ไม่มีสวัสดิการฯ	484,707	162,615	322,092
ไม่ทราบ	11,125	5,482	5,643

ที่มา: สํารวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

www.nso.go.th

